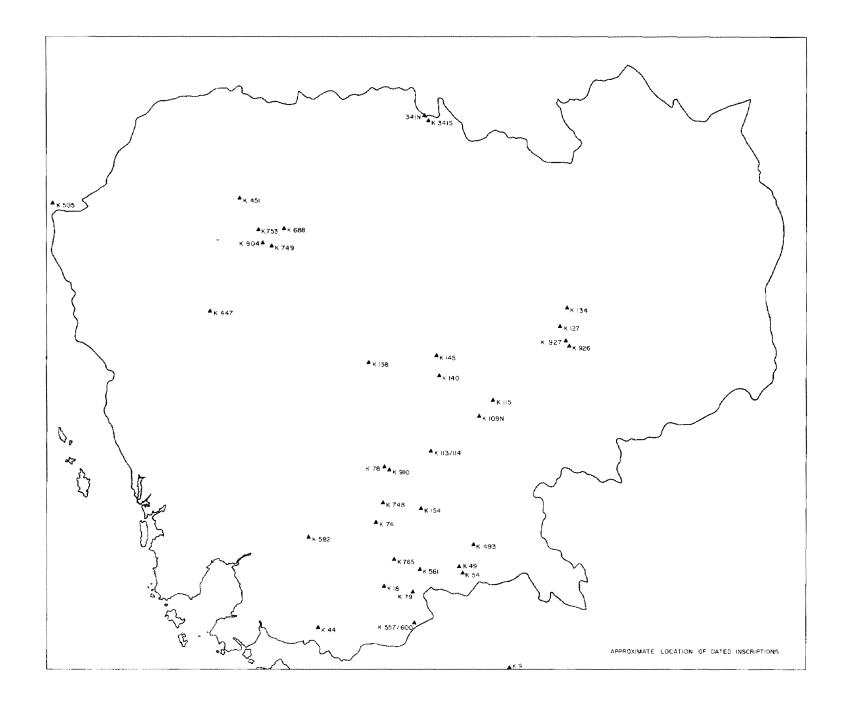
A Chrestomathy of Pre-Angkorian Khmer I

Dated Inscriptions prom the Seventh and Eighth Centuries (A.D. 611 - 781)

by
Philip N. Jenner

Southeast Asia Paper No. 20, Part 1

Center for Southeast Asian Studies
School of Hawaiian, Asian, and Pacific Studies
University of Hawaii at Manoa
1980

Copyright Southeast Asian Studies
Asian Studies Program
University of Hawaii
1980

INTRODUCTION

The thirty-four texts making up the present volume account for virtually all of the dated Old Khmer epigraphical material recovered from the period before the founding of Angkor in A.D. 802. Not found here are six items cited in the *Liste générale* des inscriptions du Cambodge: 1

- K.20 and K.1004, which have not been published;
- K.428 and K.506, the Khmer portions of which have not been published; and
- K.103 and K.753, the ruinous condition of which precludes their serving the purposes of this volume.

If other dated materials from the period exist, I am not aware of them.

The texts in this volume have been edited from the monumental work of Codes. It may be well for me to point out that there could have been no question of working directly with the superb plates published by the Académie des Inscriptions et Belles-Lettres, inasmuch as these are woefully incomplete. Any attempt to do so, moreover, would have been both pointless and redundant, if not also fatuous to the extent that it would have ignored the pioneering work of Codes and his predecessors. Just as Majumdar took published transcriptions of the Sanskrit inscriptions and cast them into the devanagari, therefore, so for this volume I have gone to the transcriptions of the Khmer inscriptions and rewritten them in the Khmer character. By taking

¹C VIII: 73-225.

²George Cœdès, Inscriptions du Cambodge, I-VIII.

³Inscriptions du Cambodge, I-VI.

[&]quot;R.C. Majumdar, Inscriptions of Kambuja. The Asiatic Society Monograph Series, Vol. VIII (Calcutta: The Asiatic Society, 1953).

Codes's work as my basis I have, I hope, in some small measure built upon his achievement. At least I can claim to have profited immeasurably by his long years of labor and his deep insights. Otherwise my contribution has been confined to laying out most of the texts in such a way as to show up their structure; to introducing a few textual emendations; to identifying a few lexical items not previously understood; and to providing such notes as may guide the reader in developing as firm a grasp as possible of the grammar of pre-Angkorian Khmer.

The Adler Universal 390 manual typewriter has been used in the production of the Khmer texts. This has necessitated the following typographical compromises:

à	for	ù	ŗ
D q	for	វ្ភ	Ī
c,	for	ភ ុ	1
eg pa	for	ดู	Ī
ដ្ឋ	for	ľн	ਣ
เ ็ห	for	អៃ	ai
ڳ , ڳَw̄	for	ឲ្យ	oy
इ जो	for	ជៀ	pau
IJ.	for	ஏ	ñ
r.	for	₽	Ś
u	for	¥	s

Ligatures involving the conjunct allographs of \underline{r} , $\overline{\underline{r}}$, \underline{l} , $\overline{\underline{l}}$, \underline{s} and \underline{s} have had to be made with the full syllabic forms.

28 March 1980

Philip N. Jenner

CONTENTS

1.	к.557/600	A.D. 611	1
2.	K.748	A.D. 613	10
3.	к.138	A.D. 620	15
4.	к.926	A.D. 624	21
5.	K.54	A.D. 629	26
6.	K.9	A.D. 639	31
7.	K.79	A.D. 639	37
8.	K.505	A.D. 639	42
9.	K.910	A.D. 651	46
10.	K.109N	A.D. 655	51
11.	K.447	A.D. 657	55
12.	к.493	A.D. 657	58
13.	K.49	A.D. 664	66
14.	K.115	A.D. 665	71
15.	K.341S	A.D. 673	75
16.	K.44	A.D. 674	79
17.	K.140	A.D. 676	84
18.	к.78	A.D. 677	88
19.	K.451	A.D. 680	94
20.	K.561	A.D. 681	101
21.	K.127	A.D. 683	109
22.	K.154	A.D. 684	115
23.	ĸ.765	A.D. 687	123
24.	K.582	A.D. 693	126
25.	K.74	A.D. 697	129
26.	K.113/114	A.D. 698 (?)	134
27.	K.341N	A.D. 700	137
28.	K.145	A.D. 706	143
29.	K.927	A.D. 708	146
30.	K.904	A.D. 713	150
31.	K.749	A.D. 717	159

32.	к. 688	A.D. 719	-	164
33.	к.18	A.D. 726		168
34.	к.134	A.D. 781		174

ABBREVIATIONS

BEFEO	Bulletin de l'Ecole Française d'Extrême-Orient.
C	Cœdès, Inscriptions du Cambodge, I-VIII.
GC	George Cœdès.
IC	Inscriptions du Cambodge, I-VI.
JSS	Journal of the Siam Society.
MW	Monier-Williams, Sanskrit-English Dictionary.
Skt	Sanskrit.
VKA	Vraḥ ka(ṃ) mrataṅ 'añ.

BIBLIOGRAPHY

- Etienne Aymonier, Le Cambodge (Paris: Ernest Leroux, 1900-1904), in three volumes.
- George Cœdès, Inscriptions du Cambodge. Ecole Française d'Extrême-Orient, Collection de Textes et Documents sur l'Indochine, III (Hanoi and Paris: Ecole Française d'Extrême-Orient, 1937-66), in eight volumes. The Liste générale des inscriptions du Cambodge is VIII: 73-225.
- Inscriptions du Cambodge. Publiées sous les auspices de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres... (Paris: Paul Geuthner, 1926-1931; Hanoi: Imprimerie d'Extrême-Orient, 1937), in six folios. Plates 1-287.
- Monier Monier-Williams, A Sanskrit-English Dictionary... New Edition... (Oxford: at the Clarendon Press, 1899).
- William Dwight Whitney, Sanskrit Grammar... Sixth issue of the Second Edition (Cambridge: Harvard University Press, 1941).

K.557 and K.600

Date: Saka 533 (A.D. 611).

Name: Inscription of Angkor Borey.

Source: C II: 21-2.

Plate: IC I: 13 (K.557 only).

Provenance: Takéo province.

K.557 is a three-line fragment known previously as the Inscription of Tuol Vat Komnu. As was recognized later, it occupies the south face of a square block of some unidentified stone 80 centimeters high and 120 cm wide which has writing on its north and east faces as well. The north face, comprising three lines forming the beginning of a text, was registered together with the ten lines on the east face as K.600. The presumption is that K.557 and K.600 constitute a single inscription, of which K.557 represents the middle portion.

The stone in question was found on the right bank of the rivière d'Angkor Borey abreast of Vat Chroy, some twenty kilometers southeast of Takéo in the vicinity of ancient Vyadhapura.

Undistinguished for its historical content, the inscription is of special linguistic and paleographic interest as the earliest dated monument of Old Khmer found so far. 1

^{1&}quot;An inscription of Ak Yom which seems to be dated 609 shows that a temple was dedicated there to Gambiresvara. It seems to be the oldest inscription in Khmer... It is also the first example of the use of Arabic figures in an inscription in Cambodia..." So writes Lawrence Palmer Briggs, The Ancient Khmer Empire, published as TAPS, N.S., 41.1 (1951): 46a. The reference is to K.749, now assigned to A.D. 717.

K.557 and K.600

Ν

ិ ត្រែត្រី គោត្តបញ្ចុនត គកបទិគ្រហ ត្រ យោទគី កេត[៊] ថាឃ បុប្បនក្បា តុលលគ្ន ។ ច្ចេញ៌្ន្រ ទ័្យត្រ ក្បាលី កម្តាង អញី ទំ កូមិត កុ ក នៅ ៖ កញ្ញស់ ក្រាស៍ ក្រាន៍ កុ ឥ អល់ឆិ ៖ ត្តូ*ង* កុ យ លេង៌ हातू हे ្រី ២០ ព្រឹទ្ធិ ថ្ងៃ ១០ 10 **ត្រាង៍ ត្ត្**ំ ៤០ ស្រេសគ្រេ ២ ឮអំព្យេស៍ ។ កូ អែ នៃឃើ ដំ អញ្ចី ពួ គ ម៉្រះ កម្តាង មហាគណបតិ ព្រាះ គំ នា កុ ក្កាញ៊ូ កុ ក្រាញ គ្រុះ ៖ កញ្ញា<u>ភ</u> កុ ដុង ចេញ 15 ៖ ក្រោច ត្រាន់ កុ a ស្យា ក្រាត្រព្រឹ हे क्यम កុប្លា ត្តទី ២០ ក់ខ្លែ ត ហ្ហារ៉េ ឡិ យដមាន ក្បាញ់ 🦻 20 ត ចុះ ត័ត្ត គ្រិះ រជាង តែខ្ញុំ ឡៅ ទន្ទឹ ១ ថិ អញ្ចាំ 🦻

តាញ់ ១

E

្សុំ ទ្រិះ កម្តាងអញ្ចូល០០០០ គ្នេះ មាន ម្រាងអ៊ី អត្តាន៍ ឡាំ សំបនិ ភោគ ពួត ទ្រិះ កម្តាងអញ្ចូ កម្តាង តែ ក្រោំ នមំ ថា ចំពេង ១១

ស់ ឬលេចព្រែក ណ[©] ដុំត្រ ៤ ០៤ ះឡ លេញ ខរ^{ាំ}ប ខ៍ ក់ខុ^ច (០០០០ ០ស់ ហៀរ ក្នុំ

> ត្រូវិ ១០០ ក្របិ ២០

```
21 ជួខ ជគ យ៍ជេទភ
        2
ឥន្ទង
                                         ល្ខេត្ត
                                         រ
ខ្ពង់ន
        គណធា ទី
                                          មព្រះ
        ទយិតទំនឹ
       ្សារាង្គ
                                         ថិតី អញ្ច
2 5
       ដែលបារប្រ
                                         ដុស៊ី ខេព្វញ្ជី
        តតិមត់
   ត្តិស៍ កញ្ចង៍
       សទិប្រិយា
                                          មធុខសេខា
30 គ្នឹង ទី៣
                                 788
788
   តិ្ស៊េ លាហ្វ៊
                                តិនយា<u>ទំ</u>តិ
   ដូ៖ ចំនុក
   ៖ លេដោ្ក្រ
                         हे हिला है
3 5
        à ត្
                             ទំ ងា
                             ្ត សន់ឈ្
                             ន់ លoo ន់ ក្លី
                             ទំ សត្តោស៊ ទំ ទបក៍
        ត់ ដូច្<u>ច</u>
    ថ់ កញ្ចូន<u>៍</u>
                            ខំ លោយ កែក៍ ខំ ញា
40
        ៖ ដឹ≱ទាស
                             ៖ ខគាល់
         ៖ តោយ៑ភាគ្យ
                             हे फ़िला क
   ទំ ត្
                                        a ជ្រួញ្ញី
                                        ៖ ភ្ជាយ៍
       ៖ ញូង
                            4 5
        ៖ អេទស៊
                             ခဲ ၅၇၀
                                        ទ<u>់</u> ६೮
         ត់ ចំនុក<u>៍</u> គួំ៖
                             ៖ ០០ាង៌
                                         ទ់ ត្បូង
```

```
48 ខំ កំព្<u>រ</u>ញា៍
                                                                                              ក្រឡាទី កុមេន៍កន់
                              ៖ ដោយហ្មុំ
                                                                                              ក្យរត់ឃើ កុរព្ញៀ ချိုး អញៀ
           ថ់ ត្រាច់
                                                                                              កុយបន៍ កុក្ញាញ៊ូ
50
                               i Grad
                                                                                              កុ សង្ខ កុ លង្គាយ៌
                                                                                              កុយឥទី កុស្យា ទ្យ
                               ៖ អទាល់
                                                                                              កុយលុង កុត់ដែ
                               हे के गुं
                                                                                              ក្នុងឃើ ក្នុះ ក្តេញ
                               ទំ ប<u>ន</u>្តប៊
                               កុ បញ្ជាធិ
                                                                                             កុ លេខហ្វ
                                                                                                                                                    កុ អេ៖លើ
55
                                                                                             កុ ខំនោច ត មានី កុ អលនុ
                          កុ ភ្នាក់ កុ ខ នៃ១០ ត មាន កុ អល
ថា
កុ អសរុ កុ កូធ ខ្មោធ កុ ខ ថិ
                              កុត្ត កុត្ត កុប្តិ ៖
កុត្ត កុត្ត កុម្មតា 
កុត្ត កុម្មតា ។
                                                                                                                          កុ ម្រតាស៍
កុ ម្រតាស៍ ជ័៖
60
                               त्तृ है त ते वितर
                               កុ មញ្ច្នី កុ កញ្ច្រៀង កុ អំ វែ តុ
                             កូ គ្រៃះ មាហ៍អ្នក អំពេល អាចាយ៍
                                                                                                ន្ទ លឧស្សា           ន្ធ ណ្ហៀង្កោ
                                                                                              हे हैं हैं
                              हे हैं जा कह
                                                                                                                               ទ<u>់</u> មិត្រទត្
65
                                                                                               ទំ កង្ហិទ ទំ ធន
                               ន់ គិន់ទាល
                               ក់ខ្លែ ក្យាញាំ ម្រតាង
                               នេលាងី អញ្ជី ក្នុម ក្នាម ក្នុម ក្យ ក្នុម ក្លាម ក្នុម ក្រុម ក្នុម ក្លាម ក្នុម ក្លាម ក្នុម ក
                                                                                                        ត្ត ១០ ។
```

NOTES

N

Line 1:

- a. The dateline comprises four elements: (1) traitrīṃśot-tarapañcaśata śakaparigraha, (2) trayodaśī ket māgha, (3) puṣya-nakṣatra, and (4) tulalagna.
- b. The opening year-number corresponds to classical Skt trayastriṃśottarapañcaśata 'three-and-thirty over five hundred.' This is analyzed as trayastriṃśa- (stem of trayastriṃśat 'three and thirty'), + uttara 'upper, higher (= more than)', + pañca-śata 'five hundred'. On trayas for tri see Whitney 178-9, §476 c, f and h. The text actually has traitrīśot°, to which I have supplied the missing anusvāra.
- c. For śakaparigraha GC has çaka parigra[ha], supplying the missing last syllable but separating the members of the compound. Elsewhere he usually has çakaparigraha.

Throughout the pre-Angkorian period years are expressed in terms of the Śaka era, which begins in A.D. 78. Whatever the origin of this era, there is little doubt that the term śaka refers to the Scythian conquerors of Northwest India. The preferred era in South India, it is known in Skt variously as śakakāla, śakabhūpakāla, śakendrakāla, and as simple śaka. In the eighteen pre-Angkorian inscriptions in which the year is given in Khmer śaka is used in only three (K.341S, K.341N, K.753) while śakaparigraha is used in the remainder.

The term parigraha (see the Lexicon) seems to have given GC some trouble, as well it might. Most of the time he does not translate it, but in K.154 he renders śakaparigraha as 'çaka révolu', meaning 'expired year'. MW 1045c allows that śaka can

mean "a year (of any era)," but I have no evidence that it ever did so in Khmer. As an arithmetic term, moreover, parigraha (MW 593a) probably could be used to indicate inclusive reckoning, but I see no reason for such a nuance in this context. All Indian Sanskritists whom I have ever consulted on this question understand śakaparigraha only in the sense of 'era of the Śaka dominion'.

d. Ket magha 'fortnight of the waxing moon (sukla) of [the month of] Magha' contrasts with roc magha 'fortnight of the waning moon (kṛṣṇa) of Magha'. Note that Magha is a masa or lunar month; at this period the solar months (saura) are not attested.

Line 3:

- a. Pon uy oy knum... 'The pon Uy has given [the following] slaves...' The tense is dictated only by the probable circumstances under which the inscription was set up.
- b. Note ai ta, a true preposition (dative after oy) followed by the optional ligature binding it to its object.

Line 4:

 α . The analysis of slave lists can be rewarding if one has the stomach for it. By considering each name as it occurs the student can distinguish several classes of Khmer names, Skt names, and names which appear to be neither Khmer nor Skt. The lay-out of these lists in the original inscriptions is not as given here but strictly linear. The most reliable index of proper names is the $va \sim v\bar{a}$ or ku standing immediately before them. Here each name is also set off from the next by a vertical stroke resembling the figure 1; a number of other texts do not use this device.

Line 5:

α. Kon ku va 'alan 'Her son the male slave 'Alan'.

Line 12:

a. Note ai 'ampon', where locative ai is not followed by ta.

Line 13:

- a. Kňum 'amnoy jam 'añ... 'Slaves given by the jam 'añ...'
 The student must discriminate between what is expressed in Khmer on the one hand and, on the other, the exigencies of translation. Here 'amnoy is a verbal resultative derivative of oy attributive to kňum and can only be glossed in English as 'to be given' or some equivalent. On a deeper level, however, 'amnoy jam 'añ is a nominal resultative qualified by a noun phrase in the genitive: 'the gift of the jam 'añ'. The construction is resultative, but has to be expressed by the English passive. Cf. E line 64.
- b. Note ai ta vrah, where the dative preposition again takes the optional ligature.

Line 16:

 α . Kon ku 'Her child', i.e., an unnamed son or daughter of the female slave Jun Poñ.

Line 21:

a. Kantai is understood before the ta

E

Line 1:

lpha. The slaves are assigned to ("of or belonging to") the VKA

xxxxxsvara but are allowed by Lord 'Antar to serve VKA Kamratān Tem Krom as well. Man is the object of oy 'to cause' and the subject of the following sam paribhoga 'to divide [their own] use'. Ai is dative, its comitative nuance arising from sam.

Line 3:

a. Observe that ramam is re-expressed in line 17 as ge ram.

Line 4:

a. Here camren, despite its formal correspondence with modern camriena /camriien/ 'song', is certainly agentival. In line 21, however, it is re-expressed as ge camren, which proves the functional overlap.

Line 64:

 α . On 'ammoy see N line 13, note α .

Date: Śaka 535 (A.D. 613).

Name: Piédroit of Vat Vihear Tranh.

Source: C V: 17.

Plate: None.

Provenance: Kandal province.

The text comprises sixteen lines of which the first four are in Sanskrit.

The inscription occupies a surface 50 centimeters high and 40 cm wide on an old piédroit or pier from an unidentified sanctuary.

It is in a poor state of preservation, especially along its right side.

1	្ធី ស្តែ ដ លា	
	กุ ๐๐ษี	កុ ក្យូប
	កុ តាញ <u>ៈ</u>	กุ หรือง <u>-</u>
	ក្ អ0ល0	កុំ «ព្ញា <u>ច</u> ិ
5	္ဝဝနာ ခုခဲ့ ႏ	हें भाउठ
	9 6 °	भू ४ भूगे
	្រ ০০ តាង់	។ មេច ក្នុក្សា <u>ក</u>
	តាច់ ប៉	M e
		ប្ ដ ាលា ១០
10	េ ព្ត	
	်း ဝ င်္က ၁ င်္	កុ មបិត
	ក្រាន់ អ្ង៉	0 000
	៖ បអញ្ <u></u>	១១ ០ កន្តក
	ကု ဝဲဆားဝ	i i 091
1 5	កុ ០ញ្ជូ០០០	កុ ក្រោញ ក្រោ
	o ngg	ក្ មញ្ជី
	ក្ «យ តាធ៍	0 0000
	ច់ទក់ នៃ ក <i>ត្</i> ស្រ៊	១២ ១ ដូវ ខេត្
	កុ ទុស៍ ០០	हे हुन्नी
2 0	000	a ពណ៌ a
	ကို ဝေရိုဝ	e sand
	÷	
	à O:	មិ ក ស្តាសី ១៣ ស្វា ១៣ ស្វា មិ ត្រ
	ហៅ ប៊	ប៉ូ <i>ច</i> > ទំ តត
		~

25 កុ ម្រតាធ៍

កោន៍ កុ ប្រា

୦ ଜିଲମ୍ମ ଲୁଆନ ଜିଲମ୍ମ ହେନ୍ତି ୦୦୦୦୦ଥି ଓ ଅନୁ ୦୦୦୦୦୦ ଓ ଜିଲ୍ମ ଓ ୦୯ ଲିମ୍ମେଟ ଲ ୦୯ ଜିଲ୍ମ ଓ ଦେ ହେନ୍ତି ୧୦୦୦୦୦ ଓ ଜିଲ୍ମ ଓ ୧୯ ଓ ଜିଙ୍ଗ ହେତ ୧୯ ଜିଙ୍ଗ ଓ ଜିଙ୍ଗ ଓ ଜିଙ୍ଗ ଓ ଜିଙ୍ଗ ଜିମ୍ମ ୧୯ ଓ ଜିଙ୍ଗ ଜିମ୍ମ ୧୯ ୧୯ ୧୯ ଜିମ୍ମ ଜିମ୍ମ ୧୯ ୧୯ ୧୯ ଜିମ୍ମ ଜିମ୍ମ ୧୯ ୧୯ ଜିମ୍ମ ଜିମ୍ମ ୧୯ ୧୯ ଜିମ୍ମ ଜିମ୍ମ ଜିମ୍ମ ୧୯ ୧୯ ଜିମ୍ମ ଜିମ ଜିମ୍ମ ଜ

NOTES

The first four lines form two Skt $\pm loka$. The first gives the date: Saka 535, the thirteenth day of the krsnapaksa (fortnight of the waning moon) of the month of Phālguna. The second, barely decipherable, mentions gifts made to a certain $\pm lata$ (residence) of brahmins. The Khmer text furnishes the particulars of these gifts.

Line 1:

- a. Here and in line 9 the simple genitive relationship of ple $\hat{sa}l\bar{a}$ expresses the dative.
 - b. GC supplies the la of śālā.

Line 10:

 α . GC supplies the 1 of ple.

Line 16:

 α . I have supplied the ma of manjari.

Line 25:

a. I have supplied the $t\bar{a}$ of $mrat\bar{a}\dot{n}$.

Line 26:

 α . Part of the six-place lacuna beginning at the end of the line probably stands for 30 or some other number, depending on the inclusion or exclusion of the infants and children. These male and female slaves are "of (= given by)" (α) the $kl[o\tilde{n}] \times x \times x = kl[o\tilde{n}] \times kl[o\tilde{n}]$ the $kl[o\tilde{n}] \times kl[o\tilde{n}] \times kl[o\tilde{n}] \times kl[o\tilde{n}]$

of the klon Lord.

Line 27:

- lpha. The last two places in the lacuna at the head of the line probably stand for tmur.
- b. Part of the eight-place lacuna beginning at the end of the line may stand for damrin ton.

Line 28:

a. Where xxxn stands we should expect damrin sla, but some other species is evidently intended.

Date: Saka 542 (A.D. 620).

Name: Piédroit of Prasat Toch.

Source: C V: 18-9.

Plate: None.

Provenance: Kompong Chhnang province.

The text, entirely in Khmer, comprises thirty-one lines.

It is engraved on the south piédroit of Prasat Toch, a ruined sanctuary in northeast Kompong Chhnang province, west of the Tonlé Sap.

The inscription has sustained considerable damage but is recognizable as consisting entirely of a list of slaves and other offerings to a deity identified as Śrī Prabhāsasomeśvara.

ិទ្ធាចត្តាល់ ដោត្តបញ្ចុគត គកបទិក្ខាហ ខេមាយ៍ ទោយ៍ ០០០០០

អំនះ អ្នក ប្រេ វាយាង៍ . វា បនាច់ ម៉ះ . វា អញ្ចន៍ . វា ក០០ .

15 វា កន្លង់ ^{១៣}០០០០ វា កញ្ចិន៍ . វា ០០៦ . វា កញ្ចា . កុ ០០សំ . កុ

ក្រ០០០3ល៍ វា ០^{១៤}០០០០០០០ . កុ ហេញ . កុ យ វាង៍ . កុ យ ទី .

អំនះ វា ចក្ក . វា ០០^{១៤}០០០ . វា បញ្ចើ . កុ គុណ . កុ អំបស់ . កុ ០០០ . កុ ប្រេ ភិ . កុ វា្ស . កុ ភាព្ស . កុ វា្ស . កុ ភាព្ស .

តា ០០០ . តា កគ្នាល៊ . តា ៥ទិល្ . តា ក០០^{ហទិ}០០៩ . តា ចំលក់ វា ក្ដី . វា ក់រុ . វា អ័បក . វា គអច . វា អគត . ^{១៩}វា oទទី . កុលុខភិ . កុតក្តើ . កុខ់ងា . កុប្រគី . កុ con: . ក្បាច . វា កញ្ច . វា កណ្ត . ^{២១}០០ ដោង . វា ក្បាច់ ស៊ិន .វា ០ . ជា ហាច . ជា ផ្លាន . ជា កក្ញែ . ជា អំល[្]០០០០ . ជា ត្ញា ្ត្រី នោះ ភាព្រះ និង ស្គ្រី និង ស្គ្គី និង ស្គ្រី ២៣០ យោះ . ខា តូច៊ . ខា តូច៊ីលិន៍ . ខា ទុត្វទេខិ . ខា ទុក្ខ វា ត្រា០ . ^{២៤} វា ច្ចេសិន៍ . វា មស្ថិត្ . វា ត្រឹ . វា អទតិ . វា ញ្ញស៍ . តា ម្រាំ កន្ទិត៍ . ២៤០០ក ទុំ៖ . តា ២៩ក . តា ឃ្មោយ . ត់ គ្នាក់ . ត់ ទា្ទដី . ត់ ០០^{២៦}០០០០០៦ . ត់ កញ្ចោះ តំ យាង៊េនាត៊ . នា និឧម០ ០០ . នា ក្រុង០ . នា និច . នា និ០គ្ . គ្រុះ . ក្**តោយ៍**ភាគ្យ . ២៩ គ្រន**៍ . កេ**០០០០០០០មី គ្រុះ . ក្០០ ០ . កុ ខេហាង៍ . ដ០^{៣០}០ . នា ០០០០០០០០០០០ ខេត ស្ថិក ១០ ^{៣១} តោង តែ ៦០០០០ ក្រុបិ ០០ ។

NOTES

Line 1:

- α . GC gives $v\overline{a}cattv\overline{a}limcottara$ without remark but interpolates the -cata after panca-. Cf. K.341N and C VI: 24 note 6.
 - b. The five-place lacuna may represent dvitiyāṣādha.

Line 2:

- α . The nine individuals cited in lines 3 to 5 are the subject of oy.
- b. It cannot be positively asserted that the sentence beginning with oy ends with $prabh\bar{a}sasome\acute{s}vara$; it may end somewhere in the lacuna after $pa\~nj\=a$ ta in line 3.
- c. Another ai ta may be supplied after the oy at the end of the line.

Line 3:

- a. The first ta binds jon pa $\tilde{n}j\bar{a}$ to yajam \bar{a} n vrah.
- b. Within the first lacuna must begin the enumeration of the nine individuals making the endowment in question. All nine are identified not by their personal names but by titles of their office or rank. Note that all of these except the eighth end in 'añ. After the citation of each individual is given the number of slaves he contributes to the endowment.

Line 5:

 α . The last donor of the nine, the ci 'añ tañ, appears to contribute three groups of slaves: (1) ku mon and ku garap, (2) ku $y\bar{a}x$, ku ci, ku xnxxxrvva, $v\bar{a}$ gmit, and $v\bar{a}$ kxxx, and (3) ku

xnman and va cau vrah.

Line 7:

a. Dron pamnoss camnam, which GC did not fathom, is the heading for a group of one male and eight female slaves having a specific assignment.

Line 9:

 α . Ran lveh is another such heading under which come the names of eighteen female slaves.

Line 12:

 α . Clon jen, with or without the four-place lacuna following it, appears to be another such heading.

Line 14:

 α . 'Amrah 'nak sre is not a heading parallel with the three foregoing but the first of fourteen individuals all of whom are 'nak sre.

Line 17:

 α . 'Amrah marks the head of another group, this time of fifteen.

Line 19:

 α . 'Amrah now marks the head of a list which continues at least as far as $v\bar{a}$ vrau kandin in line 28.

Line 28:

 α . xxxka vrah may mark the beginning of a new group of thirteen slaves.

Line 31:

 α . ×××× $v\bar{a}$ ××××××h satra vrah. While the first and part of the second lacuna may represent two more slave names, one suspects that the remainder is another function heading, followed by two more names. At the end of the line ko××××××m vrah may be yet another heading, followed again by two names.

Line 32:

 α . The $j\times\times$. $v\bar{a}$ $\times\times\times\times\times\times\times\times\times$ probably stands for the total number of male and female slaves in the endowment.

Line 33:

 α . The last two places in the lacuna probably stand for $sl\bar{a}$. The numbers of both species of tree are probably incomplete.

Date: Saka 546 (A.D. 624).

Name: Inscription of Thma Krê.

Source: C V: 21.

Plate: None.

Provenance: Kratié province.

The text comprises eleven lines of which the first two are in Sanskrit.

The inscription is engraved on an undescribed stone with a dressed surface 45 centimeters high and 76 cm wide. It was found in 1944 at the site of an ancient sanctuary two hundred meters from the left (east) bank of the Mekong at Thma Krê, about sixteen kilometers due north of Kratié.

The purpose of the inscription is to commemorate the setting up of a *linga* or image of an aspect of Harihara known by the name of Śrī Śankaranārāyaṇa and gifts made to the deity.

រ នភេកបទិគ្គហ ៤៤៦ ខាស ជញ្ជះ ទិន ទងមី រកត ឥទានិ នង្កេ រ

វៃរំ នេះយើ ហ្ញើ ប្រជា្ជីត្តិ៍ ត ទុះ កម្តាធ អញ្ ឝ្រី សុខណ៍ល្អ្ លំ បទិ -កោគ ត ទុំ៖ កម្^{រី}តាង អញា ឝ្រី ឝង្គនាទាយាល ។

s ក់ដីទួត យៈជ់មាន ត 🖯 :

ក្ដេញ ម្តាង ម្រៅ ១ ក្ដេញ យាង ខ្ំំ ១

ध्य 🔊

្ត្រំ យោទ ១, យោទ

10 វា ភាគុចន៍ វា បុទ្ធាស៍ វា ឥស្គ្រទបន៍ វា កញ្ចាន៍ វា កម្សេត វា កស្និស៍ វា ហិទិម្ច វា ច^{ល់}o វា បុទ្ធិ

15 省第 90

ซ**์**ទក់

វា ក គេ

វា ០០ វា ម៉ឺទក

के हाक्षी इस्लु

វា ហ្វាយ៍

20 វ៉ា ក ដៅ

हम ले

អនកវ័ន

កុដុស៍ ក ០០ កុ អនេស៍ កុ តេញាញ៊ូ
០ ៤ ត្រូវ កុ យៈឃ៍ កុ និយ្ជ
កុ បញ្ចូំ ទិន៍ កុ អរ០ ខែ កោន់ កុ ៣
កក់ខំ កាន់ កុ កុ ស្ស កុ កន្សំ
កុ កំខំ កាន់ កុ កុ ស្ស កុ កន្សំ
កុ កំខំ កាន់ កុ កុ ស្ស កុ ស្សំ
កុ ស្សំ កុ ស្សំ
បទ្ទិន៍ កុ ២ កក់ខំ កុ
កុ ហាស៍ សេឃ៍ កុ អាទៈ
កុ អាស៍ គ ម៉្ខៈ កុ លុឃ៍

ଜ ଠାଣ ଅଟ

NOTES

Line 1:

- α . GC has supplied the çaka of śakaparigraha as well as the first two digits of the year number on the authority of the two opening lines in Skt.
- b. The uncommon inversion of the era designation occurs again in K.127 (A.D. 683).
- c. Dina daśami would be disallowed in a Skt text inasmuch as dina is masculine or neuter. Daśami presupposes tithi.
- d. The dateline ends with ket, the following $id\bar{a}ni$ corresponding to the nu often encountered in similar contexts.

Line 3:

 α . Note how ligature ta, standing alone before vrah, assumes dative value from 'ammoy.

Line 4:

lpha. Note again how ta, standing alone before another $vra\dot{h}$, acquires comitative value from sam.

Line 5:

a. The blending of functions continues: on one level of analysis yajamāna ta vraḥ = 'the one sacrificing to the [two] shining ones', though it refers to the one or ones who bear the cost of the rite. Kantai ta yajamāna (ta vraḥ) refers to the two women (Vrau and Au) made over to the yajamāna for service to the deity.

Line 17:

 α . Of $v\bar{a}$ vrau ramañ GC says, "Sans doute un Môn" (C V: 21, note 1). Translate: "male slave Vrau the Mon".

Line 22:

lpha. 'Anakantai is what the inscription has for 'anak kantai (C V: 21, note 2).

Date: Saka 551 (A.D. 629).

Name: Inscription of Kdey Ang.

Source: C III: 159 (I).

Plate: *IC* V: 206.

Provenance: Prey Veng province.

The text comprises nineteen lines of which the first six as well as the last are in Sanskrit.

This is one of a pair of inscriptions described by Cœdès as inseparable; its companion is K.55, comprising twenty lines in Sanskrit. Both inscriptions are engraved on flat stones found at Kdey Ang, Prey Veng province, some twenty kilometers southeast of Banam. The text of K.54 occupies a dressed surface 157 centimeters high and 60 cm wide.

The purpose of the inscription, the author of which does not identify himself, is to commemorate the restoration of a certain linga and various gifts made to it.

គុំ ១០០ ^ស្តា ០០០០០ ស្រេត្របើ ចេញញៀ គិវិទត្ត ឡិ អាយៈ តែ អញ្ញិ គេ នេះឯ តេល ^{ទី}អ**ញ់** ទី អាយ៍ ត ម៉្ះ កម្រតាង អេញ គេំលិង្គ ។ ដ្រុះ ក្ខុំ ទំ ហ្គំ ម៉ឺ ⁹⁰. ខំ ខុត្ត . ក្សាស្ត្រី អញ្ចី ខែ . ខំ កន្ទាំស៊ី . . हिंदु हैं है ៖ សំអប៊ . ^{១១}៖ កញ្ញាស៊ី ៗ ន់ ប_ែនេម្បី . a ក់ ហ្គោ**ញ** . ក់ ត្តែយ៍ ម្រាស់ ឝ ៍ នៃអ្ន អ ំ នោយ៍ ត ទ្រ ៖ កម្រាស់ អញ្ म हैंगे 10 eg त्तुः श्रेष्टक्षा अञ्जूष កុ ខុំមែទាស៊េ ត្កាន់ ក្ និ ត្សត់ ក្រុបល្លំ _C ក្តុំ អុំ នោយ កុសក ហ្វាន់ ត 🝵 : ១៣ ក្នុខាលី អំពោយ ៖ ជ្លង់ ត ទ្រ: កម្តាង អញ្

៖ ឯត[¯]

બુ

3 0

អំនោយ សោមកីត្តិ ត ្រំ៖

អំពេល ចេឡសូទយ អាយ៍ ត 📬 :

ក្យជុស៌ ។

អំនោយ អាចាយ៍ សមុទ្រ ត ទ្រះ

១៥ វ ត្រយោទដី ។

25 អ័ព្រាយ៍ ព្រាញ្ញី កុស្តិលី អាយ៍ ត 🔁 :

អំនោយ ថឺ លោ ឆាយ៍ ត †្រុះ កម្តាង័អញ្ ខំ តន្ប ។

The date of the inscription is given in the second $\pm loka$ of the Sanskrit portion.

Line 1:

- α . GC (cf. C III: 161, note 3) was rightly perplexed by the pair of $dro\dot{n}$, but leaned toward the sense of domaine.
- b. 'Āy ta gui: preposition (locative) + ligature + pronoun referring back to dammrin nirvvāna.

Line 2:

- lpha. The lacuna no doubt stands for tem followed by a three-digit number.
- b. The tel after sre is the object of oy. Unlike man as encountered thus far (K.557/600E: 1; K.138: 2 and, possibly, 20), its reference is inanimate. We shall see whether this distinction holds water.
- c. Compare the structure of ' $\bar{a}y$ ta 'a \tilde{n} with ' $\bar{a}y$ ta gui in line 1 and ' $\bar{a}y$ ta vrah in line 3.
- d. Ge $pho\dot{n}$ sums up all of the items enumerated previously. Between it and tel (again the object of oy) the equational copula is implied.

Line 9:

 α . Observe the dative effect of the ta and, in particular, the vacillation between simple ta in lines 15, 17, 19 and 23 and

'āy ta in lines 21, 25, 28 and 34.

Line 17:

 α . GC has "Don de Va Jlen au dieu : Vat Et" (C III: 161), implying that a slave would be in a position of offer another slave to a deity. See jlen in the Lexicon.

Line 28:

a. Because of the context *spid dik* cannot be a *libation* exclusively. It must be a *lustration*, that is, a rite (usually for purification or propitiation) entailing offerings. It is these that are made 'āy ta 'añ for final dedication to the deity.

Date: Śaka 561 (A.D. 639).

Name: Phu Huu Stele.

Source: C V: 36-7.

Plate: None.

Provenance: Sadec province, South Vietnam.

The text comprises thirty-three lines of which the first eight are in Sanskrit.

The inscription is engraved on a stele found within the precincts of a modern temple in the village of Phu Huu, Sadec.

The purpose of the inscription is to commemorate gifts of lands to an aspect of Śiva enshrined in a sanctuary which apparrently stood in the nearby community of Tamarandarapura.

្ស ទី ស្រេ អំពែល កញ្ចាង៍ គ្រះ អញ្ចូ លាងី គុលី អាយៈ ត គ្រះ កម្^{១០}តាង អញ្ច គ្រី ភេឌាន នី ខេស្ន ព្វ ហ្វន ប ខេសី ស្រេ ស គ្រេ ១០០ ១

ទី១ ភាលី គ្រះ កម្**តាស៍** អញ្ចំ គ្រី ភេយាខ ខិត អំពោយ លែប អញ្ចំ អាយ៍ ខិសី បក់ ស្រុសពុទ ៨០ ១

5 ក្រស អ្នក គឺ គេក្រ ចិន្ត្រ ប្រភព្វានិ ប្រស មាន វិស ប្រភព្វា មេខេត្ត មេខិត មេខេត្ត មេខិត មេខិត

អំព្រែយ៍ តាងីករុស្ងី ម្លិទី ត្បូលី 🤊 🥞 ស្រែ សព្រ 🤋 🤊 🤻

អំ នោយ តែង ក_{ន្ល}ះ ប្រោង ហ្គោញ ទិន្ន តា្ល ^{១៦} តេ ស្**ងា**យ ១ ស្រ 10 ស គ្រេ ១០ ២

ខ្មារ ស្រួន ខ្មាន ខ្មាន

 20 អំពេញ ចេញ ទិនិ ព្យុ គ្រាល៍ ស្រេសព្ទេ ៨០ ។

អំ នោ ^{២៤} ឃើ ក្សាញ៊ូ ភ្នំ អញ្ជា ស្លា ត្រំ ត្រុង្សាត ព្យុ ភ្នំ តាង ក្សាញ៊ូ 🤊 ^{២៦}

អំ នោយ ប្ញេញ ក្ដេញ បញ្ចេ ក្ដេល ១ ក្រេស ^{២៧} ក្រេ ៤០ ១ អំ នោយ ហ្ញេញ តេង្លាយ ត្បូល គិ ដ្រយ កំបុត ១ ត្ប^{២៨}ល សុក គំ តេសង 25 តតំ ៤០ ស្រុស គ្រេ ៦០ ១

អំ នោយ ស្រ កុណ្ណា អ ក្សា ក្សាលើ ត្រ សុង្គាយ សិន៍ ១ ស្លា ត្រំ ត គឺ ២០ ១០ ត្រាង ត្រំ ២០ ១

្សាល្ស សុគន្ធ ពួ ភ្នាញា ស្លើ ១ ស្លា រត់ តគិ ១០០ ២០ ៣ ។ ស្រាញា ស្រាស់ ស្រាញា ស្រាញ ស្រាញា ស្រាញ ស្រាញា ស្រា

3 0

អំ នោយ បុតាង បញ្ចូប ព្រ មុ០^{៣៣}០០ ស្រ សង្គេ ៤ ។

The text is dated in line 8 of the Sanskrit portion.

Line 1:

a. On kanhen see the Lexicon. It may be tempting to see in this form a precursor of later kamhen /kəmhɛɛŋ/ 'to be terrible (e.g., in battle)', whence possibly a title which might be rendered 'champion'. But the ñ of kanhen should arouse our suspicions. See Pierre Dupont, "Etudes sur l'Indochine ancienne. -II. Les débuts de la royauté angkorienne," in BEFEO, XLVI (1952).1: 118-76, especially 152-7. Dupont's interesting hypothesis, to which GC subscribed (C V: 37, note 6), accounts for this ñ provided we interpret the main syllable, -hen, as a loan from Angkorian -hyan /-hiiəŋ/, itself a loan from Javanese hyan 'superhuman being: god, spirit' (cf. Ngaju Dayak hian \sim ian, Toba Batak 'ian \sim ian, Malay and Cham yān). Such a theory presupposes that Javanese hyan gave rise to Angkorian /(h) jaaŋ > hiiəŋ/. Presumably only /jaaŋ/ would account for the palatalization of kañ-; and, so far as we now know, only /hiiəŋ/ could correspond to pre-Angkorian -hen.

Line 2:

a. Ai marks the genitive locative: Śrī Bhaṭṭāra Vireśvara of the Deer Park. The same function is seen in line 3 (hap 'añ 'āy van cak), line 13 (vran kamratān 'añ ai kon tarañ), line 20 (poñ din ai trās), line 28 (sugandha ai tnāñ), and line 31 (pu vān pañjas ai muxxx).

Line 9:

a. Note the ambiguity of *dron*, which may fulfill a copular function, as in K.54: 7, K.127: 11, and K.505: 16-7; or which may denote 'to support, sustain'. Hence 'amnoy tān kanlah dron pon

dinna 'gifts of the Commander of the Youth Corps and of Sir Dinna' or 'gifts of the Commander of the Corps of Youth Auxiliaries [and] of Sir Dinna'.

b. GC opines that $po\tilde{n}$ dinna ($pa\tilde{n}$ dinna in his transcription) is the same person as the $po\tilde{n}$ din mentioned below in line 20 (C V: 38, note 2).

Line 13:

a. The original transcription I am working from reads kamratan (C V: 37: 18), which is surely a typographical error.

Line 15:

- a. Nah is a conjectural reading (C V: 37, note 1), for which the student may substitute $nak \sim nak$ 'person, individual'.
- b. GC was tempted into taking tanhvāy tpal gui here and in line 24 as a structural unit. On the contrary, nah tanhvāy is more likely to be 'worshiper' or even 'officiating priest' while pon tanhvāy in line 24 is expressed by GC as "Don du Pon (chargé de) présenter (au dieu) les produits de ces jardins..." (C V: 38). Tpal gui is 'his (own) grove. Cf. C V: 38, note 4.

Line 26:

 α . Sin refers to line 9.

Date: Saka 561 (A.D. 639).

Name: Stele of Bhavavarman II.

Source: *C* II: 70.

Plate: *IC* I: 33.

Provenance: Unknown.

The text comprises twenty-four lines of which the first six are in a substandard Sanskrit.

The inscription is engraved on a schist stele 73 centimeters high, 41 cm wide and 29 cm thick, and is in a good state of preservation. Though its provenance is not a matter of record, it may have come from Takéo province.

The purpose of the inscription is to commemorate the setting up of an image of DevI Caturbhujā.

^ញ អំព្រះយើ ម្ត្រាញ់ ត្រុងខេប់ខិត្រ ត ក្បោញ់ កុំម្តាធិ៍ អញ់**្វេ** ៗ

ស្រ្តេ ដេង ស្រុក អំ នៃសាយ៍ តាង៍ ថិ បអញ្ជ ដ្ឋាហ្វ័ ចន្ត្រកី យុគល សយា ២ និះ ๑ ។

ស្យូ មនី ទាទី សិនី ត្រោងី ១០ ទា្ទី គិ ត្បញ៉ា ក្បោងី ត្ប⁹⁹ញា ត្រង់ ចត្តក្រ យុគល សៅ ១ អមូលិ សៅ ១ ទា្ទី គិ ត្បញ៉ា ត្ត ចត្តកិ យុគល សិន៍ ^{១២} សៅ ១ ទា្ទី គិ ត្បញ៉ា សោមវិន៍ ត្បញ៉ា សុភង្គ ។

ត្រ វ្នាក់ ស្ហូន ត្តេង 🤋 ។

ត្រោះ អ័ នោយ៍ ចេ្ចញើ្ ក្បាំ ធ្ង ៦ ផ្ញា្ ្ ្ ្ ិ ចេ ត្តេក៍ អ័≩ល៍ ೯៤៧ ៣ ត្លៃ៖ ១ ។

ច្រេ អំពីលើ ចេញ ១ ។

ស្រេស្ត្^{១៧}ក៍ ត្តោសី អំ នោយ ចេញ លេះ អញ្ជិ ត្តោង ២ ជា្ហ្វែ គឺ ប្រក ក្សា លិង ១ ់ ។

១ ស្រូ^{២០} ត្រាូង ៣ ច្ចេញ្ញី ម នោ ទា ទី ប ត្រួក នុក្ក យុគល យៅ ១ ច្ចុង គុំ មនិគិ ^{២១} នោះ ស្រ តេលី ឡិ៍ ត ទ្រិះ ច្ចេញ្ញា ត្រូវភេខ ។

ស្រ អ័សលើ ស្លាញ ម៉ាម៉ា ត ទ្រិះ ដដ ២ ឃ្មាញ គឺ បញ្ញើ សិទិល ដ្លះ 25 ๑ ១

ត្រូ អំពីល្ខាធ្វើ វិទ្យាកុ់កាន ត គ្រឹះ ២៤៩ ២ ១

ត្រេ ប្រង់ កត្តាល៍ ត្រោង ១ ។

ហិណ្ឌ ក្រុប ត្រាង ៩ ដេ ១ ។

The inscription is dated in the second \$loka of the Sanskrit portion.

Line 1:

- α . The title $kpo\tilde{n}$ $ka(m)mrat\bar{a}n$ 'a \tilde{n} has already been met with in K.557/600: 1 and will be met with again in K.910: 17 (A.D. 651) as well as in K.107: 4, K.790: 2 and K.940: 3, all of the period A.D. 578-677. It refers in this case to the female deity Devī Caturbhujā (the "four-armed") also mentioned in the second $\hat{s}loka$.
- b. The immediate donor of the lands enumerated is the Lord $\overline{1}$ sanapavitra, who acquires them from their several owners in most cases in consideration (inahv) of presumably nominal payments.

Line 2:

lpha. The first item in the list is the field or fields of Jen Sruk.

Line 4:

a. The second item comprises various fields acquired through the good offices of the High Lord of the District from the $po\tilde{n}$ Šveta, Cpon, Vren, Rtu, Somavin, and Šubhankara (lines 6-9).

Line 10:

 α . The third item comprises other fields at Jlan Ka'ol from four sources. The first appears to be an outright gift.

Line 18:

 α . The fourth item is the field or fields at Stuk Tlos.

Line 20:

- α . The fifth item includes at least fields acquired from the $klo\tilde{n}$ jhe vraiy and the $po\tilde{n}$ Mano, who is probably his son or other kinsman.
- b. Oy gui noh sre 'gives his own field', a field belonging to himself. This use of gui noh is not uncommon.

Line 22:

α. It is not certain that tmen gui man gui non sre... is a third member of the same fifth item. Tmen, which GC (C II: 72, note 3) marked as "Mot de sens inconnu," may be a legal term having to do with entailment or some other aspect of feudal tenure. Provisionally, "Tmen of what [is] his own ricefield..."

Line 23:

lpha. Note that the field of the $po\tilde{n}$ Rudrabhava involves no payment, like that of Vnāk Srahvan (line 11).

Line 24:

lpha. The next item is the field of the $po\tilde{n}$ 'Ap, which is the last acquisition calling for payment.

Date: Śaka 561 (A.D. 639).

Name: Inscription of Khaw Rang.

Source: C V: 23-4.

Plate: None.

Provenance: Prachinburi province, Thailand.

The text comprises thirty-one lines of which the first two are in Sanskrit.

The inscription is engraved on a stone 30 centimeters wide, possibly an ancient piédroit.

Its purpose is to commemorate certain gifts made to a Buddhist $vih\bar{a}ra$.

ញ់ អុំ គេញ ហ្គេក អាយ៍ តែ ទីហាទ ។ ផ្ទះ គេ ត់ ពីទី ក់ នៃ ្ដែក ប្រាងាំ កោន៍ កុ លាង៍ ស៊ិ ហៅ ដ៍ត भ के हैं ក្ ស្រល់ញា ក្រាន់ កុ ^{១០}លាង់ ជីត ^៦ក់ដែ វា ក្ កោល ក្រាន់ កុ លាង់ ដ័ត ថា ខំ ទេ ដោហ៍ កុ ចិហ៍ ចំទក់ *តា* ថ្ង ត់ ^{១១}ទិស៍ វា ដោង 10 ក់ ្គែ ដាំ កុ ទាល់ វា ធម៌្យភេ ។

ទំនិង អាយ៍ ^{១២} តោ្ន៍ . ស្តា ត គុំ ១០០ ៤ . តោង ត្បំ ២០ . ប្[°] ^{១៣} គ្

វា ក្តោក ៗ

20 ^{១៨} គួង វិហាវ ក្លាស់ សំវិត ៤ . ថាល់ ២ . ស្រុត៖ ២០ . បញ្ជ

ង្គ . ត តង្វាង ត ច្រា^{២០}ឯ . ច ខេត្តក៍ ខុលទ្ធ ដ្ដី ចៅ ៧ . កំពាន់ ^{២១} ចៅ
៧ . កាបដ ដ្ដី ចៅ ២០ ៧ . ក្រច ចៅ ១០ ២ . កំពាន់ ចៅ ១០ .
ប្រងិ . ត្រូវា ^{២៣} ៖ ត្ជុំ បិ ០០០០ អាយី ចន់ កុ ស ^{២៤} ខេត្ត ១ កន្លះ តិ ០០០
០០០ ក្របិ ខ្ទេំ ^{២៥}៥ . ច្ចេញ្ញ ខុ០០០០០០០ ១

ម៉ា^{២៩}០០០០០០០០ . ទីវិស៍ ១ . ឃ្លា ត្រូ⁶ ៣០០០០០០ ០០ ត្រូំ គុំ ១០ . គុំ សំ ^{៣១}០០០០០០០ សាយ៑ វិហា វី វុស៍ ។

Line 12:

a. The quantifier t(n) em is missing after $sl\bar{a}$ ta gui. With $sl\bar{a}$ ta gui compare cmam gui in line 13. Note also the usage in lines 16 and 17.

Line 20:

a. Most of the items in the inventory of $vih\bar{a}ra$ valuables are unidentified or at least uncertain.

Line 23:

- α . Tridha vartma may be adverbial: 'in three ways', referring to a division of revenues with two other beneficiaries, in which case a colon may be supplied after vartma.
- b. Despite its four places, the first lacuna probably represents sre. The second probably represents a cardinal point.

Line 28:

 α . Part of the second lacuna presumably stands for $to\dot{n}$.

Date: Saka 573 (A.D. 651).

Name: Inscription of Tuol Ang Srah That.

Source: C V: 39-40.

Plate: None.

Provenance: Kandal province.

The text comprises nineteen lines of which the first two are in Sanskrit.

It is engraved on the dressed surface, 95 centimeters high by 76 cm wide, of an otherwise undescribed stone.

The purpose of the inscription is to commemorate the setting up of a *linga* named Śrł Kedāreśvara and the gifts made to it.

រ អំព្រាយ៍ ម្រាស់ អ្នុយោមិ ត ម៉្រក់ម្រាស់ អញ្ជ 🎏 ក្រេទ ខេស្ស 🤊

តា ក្តឥន៍ វា យោប៊ के लूर् ក តេងត ា ជុស សែត វា ភីឧដ្យិយ ក្ បេទ៊ិច ប្ដេ ស្យា ក្ ម ហ៊ និក្សាតិ កុ ប្រេក ក្ គ្នា ឧុភាហិ ជ តា អទហី អ លេង តា ត អុំបូត ៤ តា ក តោល៍ ក គី ស្វេ 10 កុ សប្តូមី ក្ ទាទដី វិទានុធម៌ ត់ សិទ្ធិយាត្រ កុ មេទ៊ ក អន្សំ ក ^ទមណ្ឌកី ने कम्ब វា លាភ 15 វា ក្ស៊ អេទស៊ ^៦ វា ភព**ភា**ក ក និច្ចល តា ខេត្តិលា តា គិទ្ធលក្ខខ भ नगिष्ट វា ធក្កទីលាទ កុ ០៦ 20 ते है मण्ड ६इ९ प्र हिंदी កុ កុង អេទលី ៗ កុ ស្រូវង

^{១០} ស្រេ មន់ ដៅហ្វ៊ុន នេះឯ តេ ម៉ាះ កម្រែតាស៊េ អញ្ជូ ភ្ល៊េ មោយ ហ្ទ

3 5

ព្ធកន្លះ រឺ ម៉ោស ២ បាន ពេល មេខាល់ មាស ២ ។

25 ព្រះមិត ហ្គោញ វិនយក់ត្តិ៍ ព្រះតំ ច^{១២} ត្រោស ម្ត្រាញា ទុ ដៅ មាលី ២ព្យុក ល គ្រេ ០ ស្លា តេស្លឹក ១ តោស៍ តេ ^{១៣} ១០០ ២

ក តេរា ម៉្ម ព្រេញ វិមល ពេល ឆ ក្ដិ តែស ឆ្កា ត គិ ពេល ទីក្រ តិ តេល ទីក្រ តិ តេល ទីក្រ តិ តេល ទីក្រ តេល ទីក្រ តិ តេល ទីក្រ ពេល ទេ០ ខេត្តក៍ ឃុគល យៅ ១០ ខេត្តក៍ ឃុគល យៅ ១០ ខេត្តក៍ ឃុគល យៅ ១០ ខេត្តក៍ ឃុគល យៅ ១០ ខេត្តក៍ ឃុគល យៅ ១០០០០ ខេត្តកំ ឃុគល កុខ្លាំ ១០០០០០ ខេត្តកំ ហេតុខេត្តកំ ខេត្តកំ ខេត

 ១៧
 ក្ញាញ កម្រែង

 កុ ០ គោ ០០០
 ១៨

 កុ ០ គោ ០០០
 កុ ២៣ ត្រ

 កុ លង្ខៈ
 កុ លល់ អំ០០

 កុ ០០០០០
 ទំនំ

 កុ ធិ០
 ភា ០០០០

 ០០០០
 ០០០០០

🥯 ရေး မေး ငေးရေးကြီး ၂၀၁၈ ရေး မေး မေး မေး ၁၀၁၈ ရေး

Line 1:

 α . The gifts ('amnoy) probably comprise seven major items. See below.

Line 2:

 α . The forty slaves listed from line 2 to line 22 constitute the first item of the gifts. Their source is unspecified.

Line 23:

- α . The second item consists of two ricefields exchanged for one or more conch chells.
- b. Moy $p\bar{a}da$ at the end of the line no doubt qualifies sre at the head of the line.

Line 25:

 α . The third item of the gifts includes two ricefields received from the $po\tilde{n}$ Vinayak $\bar{1}$ rti, who presumably (since jauhv is not used) conveyed them to 'Anantasv $\bar{1}$ mi as an act of piety.

Line 26:

 α . It is not a foregone conclusion that the areca and coconut palms also come from Vinayakīrti. They may constitute a separate item, though it is no less likely that they stand along the edges of the two ricefields just mentioned.

Line 27:

a. For karomm see the Lexicon. It is not certain how much this fourth item includes. 'Anantasvāmi has received from the poñ

Vimala, in repayment of a debt, at least the *karomm* and the two species of palms thereon. The interpretation of what follows, down to line 31, depends on the meaning of *ti tel poñ son*, which appears to introduce a list of nonreal property also paid by Vimala to settle his debt.

Line 28:

 α . If the above interpretation is correct, ton cannot be 'coconut palm'.

Line 29:

 α . Observe the word-order of prak kośa kaṭṭī 2, which is to be distinguished from that of kośa prak kaṭṭī 2.

Line 32:

- a. The uncommon title $kpo\tilde{n}$ ka(m) ratā \dot{n} has previously been encountered in K.557/600: 1 and K.79: 7. Here it refers to $\hat{s}r$ Kedāre $\hat{s}vara$.
- b. The nine or ten slaves in this list almost certainly constitute the next item of the gifts, even though their source is unspecified and they stand apart from the forty in lines 2 to 22.

Line 38:

 α . Despite the two lacunæ, we know by jauhv nu that this is a separate item. The original owner is not named.

K.109N

Date: Saka 577 (A.D. 655).

Name: Inscription of Prasat Prah That.

Source: *C* V: 43.

Plate: None.

Provenance: Kompong Cham province.

The text comprises twenty-five lines of which the first ten are in Sanskrit.

It is engraved on the north piédroit of the portal of one of three ruined sanctuaries which make up the Prasat Prah That group.

The purpose of the inscription is to commemorate the setting up of a *liṅga* named Rudramahālaya and the gifts made to it.

K.109N

ា អំ នោយ កុរាក ក្តោញ វ្យាធប្រភាយ ត ទ្រះ កម្តាធ អញ្ ្រី នុម្ច-មហាលយ ។

> ១២° ឧញ្ ភូឧញ ព

भ्र हिंभ តា ត្រូវរ៍ តា ន់គេលាចា ទ្រំ៖ ^{១៥}តា ន់ទិ के क्वे វា អរលី t័ន វា ត្រូង់ វា ក ្ដេក វា ក់ទោតិ ត្រ ខេត្តឡ វា កូស៍ វា កញ្ច្រ हैं स វា ម្រតាភ៍ 10 ស្រា_យ មា វា ក្លេង វា អ គ្រោក វា ក្រោល៊ វា យន៍ តា បទិត វា ត្យូ តា កញ្ចុា ရာ ဝန္လဝဏန် ရာဝန္လဝဏန် 15 វា ទង្គមី के दिश् វា កំហែក នា ក្យូន៍ វា ១លី វា ថ្មីក៏ នា ក្**ក្** ខា ខាតហទ វា វាបទាត្រ 20 ^{७त}े हिंगु វា ത្រាង៍ តា ក្លូង អេទលី វា ឥត្០០ វា ហ្គិត វា ភ្ញាក់ វា កន្តិន៍ វា ឥស៏ កុ

ក្ខំ ត ក់ នឹង 25 ង បង្ហាន<u>៍</u> ក្តីក្ ក្រាន់ កុ វា កន្ទុំ កុ ០ ៩៩ក៍ ក្តត្វ កុ ក់ ខេ ក ស្រី កុ អេខត ក ស្រច ជីន់ កុ កន្សាទី 3 0 រកាន៍ កុ វា កូច៊ វា កម្ទ កុ មាល់ តាង កុ លភ៍ វា លទ្ធ ក្ កូនិ म् ० में हिंदी កុ អត្រាក់ កុ យ នោច៌ កុ ទុច្ច ១៩ កុ លំអប៊ 3 5 ក ឃៀ កុ អំទិកា កុ ហ្គិត កុ ចំនំ ហាន់ ក្តីក្ កុ អេវល៊ កុ ល ដេង ក្ កួស៍ វា កឡឹទី តា អ**ុ ទ្រាក់ ក្រាង** កុ ០០ ចុស្តាន់ 40 កុ 👣 កុឌិកា पं हिंदी ក ០០ធម៌្ កុ កញ្ចុ កុ សេឆ វា ហ្វំ भ ०० កុ អេទស៊ អាយ៊ា កុ ដ្រិស្យា វា ខេត្តា 45 វា កំហ្ញា ក្កំតុ កុ សន្ទប៍ កុ កញ្ច្ កុ ផ្ទា ក្ក

50 ២៤០ ក្ខំ តាញ្ ឃុះ ញ្ញី មន្ទី បនិគ្គល ត កុវាក៏ ក្យាធបុន ០០០ ២៤ ដោង ត គ្រិះ កម្រាង អញ្ចី គ្រឹងទ្រមេហាលយ ២

Line 1:

- α . The third $\pm lok\alpha$ of the Sanskrit portion gives the personal name of the $kur\bar{a}k$ $klo\tilde{n}$ of Vyadhapura as Vibhu and identifies him as the younger brother of the lord of Dhruvapura.
- b. The gifts ('amnoy) conveyed to Srī Rudramahālaya fall into three distinct groups of slaves.

Line 50:

- a. $T\bar{a}\tilde{n}$ suvarṇṇa 'Mistress Suvarṇa' is almost certainly the $kur\bar{a}k$'s wife, who has received the slaves from him.
- b. The lacuna probably stands for jon 'to offer up'. The understood subject is most likely she and I.

Date: Saka 57x (A.D. 648-657).

Name: Baset Stele.

Source: *C* II: 194.

Plate: *IC* II: 88.

Provenance: Battambang province.

The text comprises twenty-seven lines of which the first twenty-two are in Sanskrit. Of the five lines in Khmer the last two (26 and 27) are some distance below the first three and appear to have been added later.

The inscription is engraved on a sandstone stele 152 centimeters high, 49 cm wide and 10 cm thick, said to have been discovered in the ruins of Baset.

The stele appears to have been erected by one Dharmapāla of the Vaisnava sect known as the Pañcarātra to commemorate one or more images and gifts made to them.

ı នៃពេញ អាចាហ្ស៊ី ធម៌្មាល ត គ្រុះ កម្តាង អញ្ចិ នៅ 0000

5 ក្រ ពួ ០៩លី០០០ គុំ ស្រ មន៍ ស្ថាហ្វី ០ ០០ថិក្រវិន ទំនហ៍ គុំ ^{២៧}០៦ ស្ដាឃី ០០០ ៕

The text is included here, despite its brevity and poor condition, because of its early date. The latter is given in the utmost detail in the last three \$loka of the Sanskrit part.

Line 1:

a. The lacuna probably stands for 'acyuta, an epithet of Viṣṇu used in the tenth $\pm loka$.

Line 5:

- α . The first lacuna represents a village name, for example $[dha]ran\overline{i}[gr\overline{a}ma]$.
 - b. The second lacuna is almost certainly [ta vi]citravīra.

Date: Śaka 579 (A.D. 657).

Name: Inscription of Tuol Kok Prah.

Source: C II: 150.

Plate: *IC* II: 71.

Provenance: Prey Veng province.

The text comprises thirty-one lines of which the first eighteen and a half are in Sanskrit. The incomplete Khmer text may have been continued on a separate stone.

The inscription is engraved on a schist piédroit or stele measuring 140 centimeters by 58 cm. It is in a fairly good state of preservation but, as can be seen in the plate, has one large flaked patch along its left side.

The purpose of the inscription is to commemorate the setting up of an image of Āmrātakeśvara, the joint assignment to it of revenues accruing to two other deities, and various gifts of riceland.

ទី ប្ញេញ ភា និ៩យេ ក្ដីឯ ក្រចិ ចុះត្ត ១ ។ ប្រេ អំ នោយ ប្ញេញ ត គិ មាល ០ ២០ ប្រេ ថលទ មន៍ ជាហ្វី ត កុខាក់ ប្ជុំឯ ទោង ប្ញេញ និទ្យា ក្កើ ល ខេ កន្លះ ជាហ្វី គិ កុំ កេទិ៍ន្តេ ២ ២១៥೯ក់ ១ ២ ខេត្តក៍ យុគល បយៅ ៣ ។

ឧ មន៍ ប្ញេញ ឆោញ ក្ដីស្លី ប្រេ ប្ញេញ បត់លើ ប្ញេញ មតិស្ត្រិយ ប បំ មេ ទ នត់ គុំ លេងលើ ឮ កញ្ច្រើ អ្ចី បុខខ្លួនបុខ សោង ក្ដិង៍ ខ គុំ គេ អ្តី ម៉ូះ កន្ងង់ ទារ៉េ ២៣ ចន្ត្រី យុគល ត គុំ ឧក្តិ យៅ ៤ ឧុមន៍ គុំ លេង ករ ត គេ ១

ម្រេច ត្រៃវស៍ ភា តេជេ មន៍ ជាហ្វី ត ហ្ហៅ្ ំ ស្រេ ធម៌្ ប្រទាន ហេញា ឧក្កី មន៍ ជាហ្វី ត ក្លេញា តេញា ត ហេញា ភា ក្លេញ ភា ក្លេញ ស និ ២៤ ប្រ្កា ត ទ្រំ៖ កម្រតាញា បេលីគិ តេលី ហ្វាក៍ ទោងី ទ្រំ៖ កម្រតាញា គ្រឹង្រុមហោលយ ។

10 គ្រុំ ខ្មែរ ខេត្ត អុទ្ធិល្ច ខេត្ត ខ្មែន ខ្មែន ខេត្ត អណ្តូំ ១ ។

ត្រេ កំហុង ត្លើ មន៍តាង អម្ងឺ ប្រទាន 🤫

២៣ ស្រេ ម្តាញ ភា កុសុម មន៍ឡ៍ ត គ្រិះ មណិ ឮ ក គ្រិះ បញ៌ ។

15 ស្រេ ហ្គេញ វាងី ប្រទាន ថី អញ្ច^{ំ ២៩} ទោង ហ្គេញ ភាន ប្រសិទ្ធិ ។

ស្រេ ញ្ចាស់ ស សេ្ក ប្រទេស ហ្គោញ មតិប្រសន្តិ គិ ស្រេ ហ្ញោញ ^{៣០}ឆាញា សោស ហ្ញោញ ថី លោំ គិ សស់ ហ្ញោញ ទី ្រែ ម្តេញ មេសាថិ្ទ ក្រាវាមេតា ^{៣១}ម្តេញ ទី្យ គិ ត ទ្រិះ ១

ព្យ ម្តាញ់ ០ម០វិន្ទ ដេង ស្រុក ស្វី 🧗 ត 🖯 មណី 🤟

CC described the Khmer portion of this inscription as "particulièrement obscur" inasmuch as it is concerned with land conveyances "fort difficiles à suivre, et dont je ne peux donner qu'une traduction conjecturale" (C II: 149). Rigorous grammatical analysis improves somewhat upon his version.

Line 1:

- a. The Khmer text opens with the second item in a list of donations. The first item of this list comprises two ricefields mentioned in lines 15-19 of the Sanskrit text. The primary recipient is Srīmad Āmrātakeśvara, named in the fourth śloka (line 7) and again in line 16 of the Sanskrit portion, and referred to here only as vraḥ 'the shining one' (line 31 = line 18 below). Also cited as recipients of gifts are a vraḥ kanmeṅ (line 5); a vraḥ (kamrateṅ) cas (lines 9 and 13); a Śrī Rudramahālaya (line 9); and a vraḥ maṇi (lines 12 and 19). The immediate donor of all these gifts is one Jñānacandra, king's counsellor, named in the third śloka. Various others are associated with him.
 - b. For bha, seen again in lines 7, 8 and 12, see the Lexicon.
- c. This use of ktin 'to surrender (in payment of a debt)' is at once metaphorical and elliptical: the context implies that Vinaya had been indebted to Jnanacandra for one carabao, that he paid it back, and that Jnanacandra now conveys the animal to the service of the deity. Cf. lines 4 and 10. In all three cases the indirect object (to) me is probably implied.
- d. Sre 'amnoy poñ... 'Ricefields given by him...', the poñ bhā Vinaya.

e. Ligature ta marks the subordination of gui mās x to sre 'amnoy poñ. Gui here has its full verbal value of 'to be equivalent to'.

Line 2:

 α . As far as the Khmer text is concerned, the first item in the list is the carabao given by Vinaya while the second item is the field or fields which he has also given. Whether *sre phalada* is part of the second item (given by Vinaya) or constitutes the third item (given by Jñānacandra) is open to question: who is the subject of jnahv?

Line 3:

 α . Observe the algebraic function of *gui*. The pattern is: $jn\bar{a}hv = A + B + C$.

Line 4:

- a. This item is not so much turbid as complicated by Jñāna-candra's wish to clarify the title to the land in question. The field being conveyed by him to the deity was made over to him by Chāñ to settle a debt outstanding between the two of them. Chāñ had held the field from Matisakti, who had conveyed it to Chāñ to settle another debt. Part of Jñānacandra's clarification is mention of the agents of the vrah kanmen (line 5), who had levied a tax on Chāñ for the most recent transfer.
- b. It is tempting to take nu man 'with which' as a conjunctive phrase comparable to English whereas, but doing so would give undue prominence to the ge 'nak vran kanmen clause, which is actually of secondary importance. It must consequently function as an adverbial phrase: 'next = as the next item, in addition'. Compare nu man in line 6.

- c. Sre pon 'a ricefield of his, belonging to himself'.
- d. Observe that, as in the first item above, it is only implied by the context that Jñānacandra is here transferring the field to the deity.
- e. The ligature introduces the appositional phrase pamre tem gui embedded in the tel poñ matiŝakti laĥas clause.

Line 5:

- a. Son ktin ra gui 'to settle a debt with him', Chāñ.
- b. In effect, a new sentence begins with ge 'nak.

Line 6:

- a. Dar . . . ta gui 'exacted . . . of him', Chan again.
- b. San... ta ge 'pay back . . . to them', the representatives of the vran kanmen.

Line 7:

- α . Unless $po\tilde{n}$ is understood before $bh\bar{a}$ teja, the following man $j\bar{a}hv$ to $po\tilde{n}$ 'which [I] bought from him' makes no sense. The relative clause also precludes taking sre $trava\dot{n}$ $bh\bar{a}$ teja as a toponym.
- b. The text actually reads [sre?] dharmma, with sre supplied by GC to fill a lacuna. In any case two ricefields are involved: the field by the Bhā Teja's reservoir, which Jñānacandra purchased from him, and the field named Dharma, which Jñānacandra received from him as a gift.

Line 8:

- α. Since confirmation of titles is one of Jñānacandra's purposes, it might be supposed that the antecedent of man jāhv 'which [he] bought' would be plural. This interpretation is disallowed by the following man oy snān niṣkraya clause, which can refer only to the Dharma field.
- b. Ta kloñ tāñ ta poñ bhā śleṣma. The first ligature is dependent on jāhv, while the second marks poñ bhā śleṣma as attributive to kloñ tāñ.
- c. Man oy snān niṣkraya 'which [he] has given [as] a way of making repayment'. The precise meaning of niṣkraya cannot be determined from the context.

Line 9:

- a. There seems to be no reason to doubt that vrah kamratan cas is the same deity as the vrah cas in line 13. As GC notes, the name (le "dieu ancien") corresponds to bhagavan $p\bar{u}rva$ in the fifth $\hat{s}loka$ (line 9) of the Sanskrit portion (C II: 152, note 2).
- b. Gui tel pok don . . . 'this same one [sharing it] with . . .' The form pok is described as "d'une lecture extrêmement douteuse" (C II: 152, note 3).

Line 10:

a. Sre tem 'amvil is the item, the remainder of the line being predicated of it. It can only be presumed that Candravindu acquired it from Jñānacandra in exchange for a slave, and now conveys it to the deity.

Line 12:

a. Note the genitive locative function of ai.

Line 13:

a. Tel oy knip . . . ukk 'which [I] also give as a means of
. . ' With knip (see the Lexicon) compare snān in line 8.

Line 16:

a. To paraphrase: the Lvān Sanke field is conveyed to the deity by the pon Matiprasanti. This field used to belong to the pon Chān (no doubt the same individual as is mentioned in line 4), but the pon Cl apparently acquired it from him, developed it, and eventually gave or sold it to the Lord Medhāvindu, who ended by giving it to a deity. How it came into the possession of Matiprasanti is not made clear.

Line 19:

- a. Jen sruk tmī 'on the outskirts (edge) of the new community' is simply attributive to sre mratān xmaxvindu and needs no locative marker.
- b. oy is attributive to all that precedes it; hence, 'which [he] gives . . ', he being the Lord xmaxvindu.

Date: Saka 586 (A.D. 664).

Name: Vat Prey Veal Stele.

Source: C VI: 7-8.

Plate: None.

Provenance: Prey Veng province.

The text comprises seventeen lines of which the first ten are in Sanskrit.

The inscription is engraved on a stele, since lost, found by Aymonier¹ on the grounds of a modern temple in southern Prey Veng in the vicinity of the ancient Ba Phnom. Carefully engraved, it is in a good state of preservation except along the sides.

The inscription is of special historical interest as being one of the earliest evidences of Buddhism in post-Funan Cambodia. Its purpose is to promulgate a royal order transferring authority over a Buddhist sanctuary to one Subhakīrti.

¹Vid. Le Cambodge, I: 248-9.

អំបល់ ក្ខំ ត្រូវ ក្របិ ស្សេ ៤ម៉ាង គិ ត មន៍ គេ បុ ចះ អញ្ជាំ ^{១៣}ឡាំ ត ម៉េះ សេមាង៍ ក្ខំ ប្រទាន អ្នក ត ប្រុំ ត គិ ឧក្កុ គិ សេល ប្រេសិទ្ធ អំបល់ ^{១៤}ស្បេ ១ គិ សិទ្ធ ពួ ត ម៉្រះ និ បញ្ជាំ ភុភកីត្តិ៍ សៅ ក់ តោង គេ បុ ចះ អញ្ជាំ គិ ០០ ^{១៤} កន្ងេង៍ ប៉េចំ មន៍ តេ ំ ។

គិ គេ ត ទប់ គិ គ្គ ត សក់ គិ គ្គ ត តល់ គិ គេ ត សo

^{១៦} កោប់ ប្រនេះ បញ្ចើ ទ្រស់អគាន ត គិ គ្គ ត ចហ់ អ្នកបែក តែកក់ ត

គិ គេ ត ^{១៧} ប្រ សាះ គិ ្តសាត់ គិ គេ បទរី អាជា្ គ្រះ កម្តាង៍

10 អញ្ជី គេ ទណ្ឌ ។

NOTES

The date of this inscription is given in the eighth stanza, in the $m\bar{a}lin\bar{i}$, of the Sanskrit portion.

The difficulties of the text are for the most part lexical rather than grammatical.

Line 1:

- α . Compare this transparent use of ni with its occurrence in line 5.
- b. The pu of pu caḥ 'añ, which occurs again in lines 3 and 5, is Austronesian Old Javanese as well as Cham. GC observes, on the authority of Au Chhieng, that this title corresponds "exactly" to Skt sthavira (Pāli thera) 'elder' and may be taken as "un sémoignage lexicologique de l'existence du Theravada au Cambodge au viie siècle" (C VI: 9, note 1). That an Austronesian loan is found in a Khmer calque of a Sanskrit title seems to tie in with GC's view that Sūryavarman I was of Malay origin (vid. C VI: 9, note 3).

Line 2:

a. Observe the genitive locative use of ai.

Line 3:

a. Gui summarizes $k\tilde{n}um$ tmur krapi sre damrin and is linked by ta to the following man.

Line 4:

- a. 'Nak ta psam ta gui ukkra 'individuals who have also participated therein', viz. in the punya of Ratnabhanu and Ratnasinha.
- b. Gui tel 'these same things', the object of the following pre.
 - c. Prasiddha 'ampal 'the full (exclusive) right'.

Line 5:

- a. Gui summarizes gui tel prasiddha 'ampal pre.
- b. Compare this use of ni with its occurrence in line 1.
- c. Observe the nonoccurrence of ta after subhakirtti.
- d. The lacuna almost certainly represents tel gui tel referring back to Subhakirti.

Line 7:

- α . Note the linear patterning of the closing admonition.
- b. Because of its occurrence at the head of the string of relative clauses, the action expressed by dap is no doubt of an even more serious kind than thievery and begging. Moreover, the simple obstructing of access to the buildings is mentioned in line 8 (dranap 'agāra).
- c. The sax at the end of the line together with the following kop cranen panjas is conjectural. GC suggests that the lacuna plus kop should possibly be restored as camkop (C VI: 9, note 5), which, however, he glosses as lien 'tie, bond'. Ckop /ckpop/ 'to levy (taxes)' occurs in K.44B: 4 below, while GC himself has identified camkop elsewhere (JSS, XVII (1923).2: 114) with Thai

17th-century จำกอบ (now จจักอบ) /cankbop/ 'tax, duty'. The suitability of this restoration depends on the preceding sa and the following cranent. I propose adjusting the former to si, with the sense of 'to extort'. For the latter see the Lexicon.

Line 8:

- α . Pañjas dranap 'agāra: grammatically, dranap is verbalized ('to obstruct, block access to') and coordinate with pañjas.
- b. Pak tok ta gui: both verbs are transitive, and an indefinite object must be supplied.

Line 9:

- α . GC with good reason interpolates ge to fill a lacuna at the end of the line.
- b. Pre roh 'to order thus', i.e. instigate others to do these same things. Cf. K.44B: 12.
 - c. Ge....sot 'they also...., even they....'

Date: Śaka 587 (A.D. 665).

Name: Sophéas Stele.

Source: C VI: 11.

Plate: None.

Provenance: Kompong Cham province.

The text comprises eighteen lines of which the first four are in Sanskrit.

The inscription is poorly engraved on a stele 100 centimeters high, 33 cm wide and 11 cm thick of some coarse stone. It appears to have formed a portal wall in one of the four brick towers on the grounds of the modern temple in the village of Sophéas, about thirty kilometers due north of Kompong Cham. 1

The purpose of the inscription is to commemorate the setting up of a $li\dot{n}ga$ named $\dot{S}r\bar{I}mad$ $\bar{A}mr\bar{a}ta$ as well as gifts of slaves and lands made to it.

¹Cf. Aymonier, Le Cambodge, I: 343-4 and map facing 336.

~

n 000000 វា មុខមាត្រ វា និទិ តា ដ្អូធ៍ ಕು ಕಿಂಂದ್ರ វា ឃាហ្វ៊ n 0000 ⁹⁰00 के महिः វា អ្នស៊ វា អនាហ្វ៊ វា សុ០នន្ទ ៦०० छ के केंद्र भ ाव 10 តា គ្រ[©]០០ឯ៍ បង់ ០គ្នា ២ ១០ ១

១១ ០៩លើ ត **មាន់ កោ**ន៍ **ក្កា**ន៍ កុ ជាតុ កុលាកំ ក្រាន់ ២ ក្សា ទីទ្រឹ ១៤ ឧ និការ ឌា និការ 15 ក្នុង ១២០ កុ សុខាគ ខេត្ត ត្រាន<u>៍</u> ២ ក្ ខ្មវឹង្វ កុ ត្រលា ស្វាល៊ **ក្**កាន់ **៥កា**និ៍ 20 ^{១៤}ក្ ខេត់ញា កុ ខំកាហ្វ៊ ជកា § **ក្**កាន់

កុ មាលា០

om n ns ក្រាន៍ ក្យុស្ត្រីដ ក្រុស្ទ្រ ក្រាស៍ ហោបចិត កុ គាស៍ ហោបចិត

> ^{១៩} ស្រេ ត្រដ់ស៍ ភូស៍ សេ ទ្រេ ។ ស្រេ ភាសុខវិន៍ ឭទ ។ ^{១៩} ស្រេ មន**៍ ម្តាញ្ យ**ដ់មាន ទំ ំំ ។

NOTES

The date of the inscription occupies the whole of the opening Sanskrit stanza.

Line 1:

 α . 'Amnoy ge klon: GC inadvertently renders this "Don des gens de la ge klon...," as if trying to capture two mutually exclusive possibilities of interpretation. On the one hand, he feels that ge is a feminine-marker; on the other, he feels it is not. See his discussion of ge klon at C IV: 57.

Line 2:

 α . The seeming contradiction between the opening 'amnoy ta vrah and ti oy ta poñ is due to the imprecision of oy, which here has the value of 'to give over to the safekeeping of, place in the custody of'. See GC's comment at C VI: 10, introduction.

K.341S

Date: Saka 596 (A.D. 673).

Name: Inscription of Prasat Neak Buos.

Source: C VI: 24.

Plate: None.

Provenance: Preah Vihéar province.

The text comprises thirteen lines of which the first three and the last are in Sanskrit.

The inscription is engraved on the south piédroit of tower L of the ruins of Prasat Neak Buos, a sanctuary some twelve kilometers due east of Cheom Ksan near the Thai frontier. 1

The purpose of the inscription is to promulgate orders by an unnamed king relating to the worship of Siva and to commemorate gifts of lands to the sanctuary.

¹Cf. Aymonier, Le Cambodge, II: 237 and map facing 224.

K.341S

NOTES

Line 1:

 α . The first digit of the year number is in doubt, and could be a 5 or a 7. GC follows the conclusions of A. Barth, who worked out a correspondence with 31 March A.D. 673 (C VI: 23).

Line 2:

- α . Note the Angkorian orthography of pamnvās for pamnos(s) as well as thre for tre. Other cases are chrātt in line 4 and thre again in lines 5 and 8. The discrepancy would remain even if Barth had attributed the text to Saka 796, since pre-Angkorian kammratān is used throughout. We probably have here evidence of dialect mixture.
- b. The royal order directs the pamnvās kulapati to do five things, expressed as a string of verb phrases. The pre in this line may be rendered 'instructing him to...'. The verb phrases begin with (1) thve, (2) sthāpanā, (3) sthāpanā, (4) oy, and (5) pre.

Line 3:

a. Lingapurvva here and in line 6 is an engraver's error for lingapura, spelled correctly in line 4. The mistake may be taken as indicative of the pronunciation of -pura and $p\bar{u}rvva$ when this text was written.

Line 4:

a. Oy chvātt bhūmi oy...: the first oy is causative while the second is an attenuated causative marking manner or desired result and introducing four parallel subordinate clauses.

Line 5:

- α . The implied subject of pre is not the royal order but the pamnvās kulapati. Its personal object, the subject of $co\dot{n}$, is too lowly to merit mention.
- b. Con it thre kalpana phon ta vran 'to raise brick monuments to the shining one...', less freely 'to build monuments by laying bricks'. This conforms to a familiar pattern.

Line 6:

- a. Pre ru liṅgapur(vv)a ukk is coordinate with pre con it thve kalpanā phon above. The unexpressed object of this pre is kalpanā phon.
- b. Lines 5 and 6 are expressed by GC with less than his usual grace and accuracy: "...d'assembler des briques; de fixer toutes les prestations en faveur du dieu comme à Lingapura, aussi" (C VI: 25).

Line 7:

a. The condition of the last two lines precludes understanding. Neḥ gi roḥh dharmmādharmma 'This is what is good and not good' appears to be followed by three short strings each beginning with ta.

Date: Saka 596 (A.D. 674).

Name: Preah Kuhéa Luong Stele.

Source: C II: 11.

Plate: IC I: 4.

Provenance: Kampot province.

The text comprises fourteen lines on face A, of which the first five are in Sanskrit, and thirteen lines on face B.

The inscription is engraved on a sandstone stele 87 centimeters high, 46 cm wide and 9 cm thick which stands at the mouth of a cave not far from the port of Kampot known as Preah Kuhéa Luong or Kuhéa Kbal Botum.

The continuity of the text is broken by the last two lines (13 and 14) of face A, which were added later and identify the official who set up the stele.

The purpose of the inscription is to promulgate an order by Jayavarman I confirming the authority of certain ascetics over chattels given to a deity named Utpanneśvara and defining the limits of the sanctuary.

10

 \boldsymbol{A}

រ សណ្ណន់ត្យត្តនបញ្ចូនតេ នុកបនិគ្រហ ព្ធ មន្ទិន បុនផ្ទុនបុន បញ្ចូមី កេត្ កាត្តិក បុទ្ធិចាធនក្អគ្រ អង្គានទិនទាន ២

អាជា ្រ្វាះ កម្រតាស៍ អញ្ជី នី ក្រុះ កម្^ជតាស៍ អញ្ជី ្រ្តីខ្សាន្ទ្រ្ទេ ត ព្ទូទ្ទ បុន្យ ក្រុះ កម្រតាស៍ អញ្ជី ។

> លោះ ជី គ្រៃ តំប្បង្ឈឹ លោះ ថលា បត់ បន លោះ ត្រវាង៍ ឫលី ក្សៀហ្វី លោះ ថ្លឹង្ឈ៍ លោះ ស្កី ត្រហ្មេ០គ្នានេ៍

^{១៣} ហ្កៀ តោតិល៍ គុំ តង៍ អាជា្ញ ទ្រិះ កម្រតាង៍ អញ្ ឡុំ គុំ ស្រុក ប្ត ទ្រង៍ ថ្មីលី ឧ, ហ្កៀ ដោន៍ ភូតិ គ្រេហ្នាគ្រម ២

В

ថ្មី ម៉ែ្រ ខ្ញុំ ទំពេញ ត្រូវ ប្តីស្នាក់ ត បង្គំ នី ម៉ែទ គិ មេលើ អាជា្ស ្រំន

កម្រតា^ណៈ អញ្ចី ប្រលិទ្ធ ពួត ទៅ ៖ កម្រតាង អញ្ចី គ្រឹ ខ្ញុ ខ្នេង ត ពួ 20 យូទី ល្មុំ គ្រោះ គ្រម យៀន ភូតិ គិ ទៅ លំ ធន្ទិបុទ ។

គេត ហៅ សំហ្លើ ត គិ
គេត ហៅ ប៉ុន្ទិច្ច ស់ខំតុខ ត គិ
គេត ហៅ គិ តា អធិការ
គេត ហៅ អ្កី ហ្វាស៊ ត គិ
គែត ហៅ ខ្វិយារ ខ័ទ ត គិ
គេត ហាវ ទូនេហ៍ ហោប ហោត គិ
គេត ហី ខ្ទេំខ ទោក ត្វី ក្បើ កូ តៃ គិ

25

គេត ច្ចុះ ត្រៃ ខេសី ឆត់ ទុក ស្នា^ស ឃ នៃ បិនិត កំហុសី អង្គណ គ្រះ កម្ព-តាសី អញ្ចូ បំ នោស៍ គិត ^ទ ត្តេ បូជា គ្រះ កម្តាសី អញ្ចូ បំ នោស៍ ត ព្វេស៍ 30 ត គិ នេះ ខ្ញុំ ⁹⁰ គ្រះ កម្តាសី អញ្ចូ សត្វ ត សិស៍ ត គិ ខាំជ ហ្គេ អ្នក បទិភ⁹⁹ ខំ អាគម ត គិ នេះ ស្រុក គ្រះ កម្តាសី អញ្ចូ ខុ ត្វេ បូជា ^{9២} គ្រះ កម្តាស៍ អញ្ចូ

តែត ខែថេរី ភាញ់ ទ្រុំ ៖ កម្ត្រាង់ អេញ៊ី 🥫 ទណ្ឌ 🤻

NOTES

Line 1:

 α . Ai mandira purandarapura: this inclusion of a locative phrase in a dateline is unusual, but cf. K.904: 2.

Line 4:

 α . Punya = ' $\bar{a}j\tilde{n}\bar{a}$ in line 3. The sovereign in question is Jayavarman I.

Line 5:

 α . The specification of the donor(s) is ambiguous owing to our imperfect understanding of the pre-Angkorian titular system. The milord Commissary of Husked Rice may well be the same person as the baronet Varāhasena.

Line 6:

 α . 'Amvi kāla = in the (life)time of, during the reign of.

Line 13:

- α . As has been said, these last two lines of face A were added later. Hence they interrupt the continuity of the text.
 - b. Pon totil gui... 'Sir Totil is the one who...'
- c. Oy gui sruk... 'who has given the community...', attributive to vrah kamratān 'añ, or 'which gives [to] the community...', attributive to 'ājñā.
- d. Ple dran vnas: almost certainly ple = the $d\bar{a}sad\bar{a}s\bar{i}$ go-mahiṣa in lines 6 and 7 while vnas = the $ksetr\bar{a}r\bar{a}ma$ in line 7. See the Lexicon.

Line 14:

a. The precise sense of nu is uncertain. GC takes it as a simple conjunction ("...et le Poñ fait remise des biens au Çreṣṭhāçrama"), but this is the most unlikely alternative of all.

Line 18:

a. Gi tel 'these same [things]', object of prasiddha.

Line 20:

a. Smam and jmon show verbal development of their nominal senses of 'one who assigns jointly' and 'one who bestows'. Their antecedent is the vran kamratān 'an in front of prasiddha, or possibly 'ājnā.

Line 22:

- α . With ckop compare the camkop at K.49: 15-6.
- b. I have amended the text's ucita, on which GC makes no comment, to uccita.

Line 26:

a. Dār is followed by two disparate objects, a circumstance which makes translation awkward: dār dranap 'to call for obstructions (through magic power), work spells', dār ghoṣaṇā 'to cry public announcements'.

Line 28:

a. Ge ta cracur 'they who pilfer (from)' is followed by six objects: $vrane\dot{n}$, $sn\ddot{a}\dot{n}$, pamnos, pamnos, satva and $voj\ddot{a}$.

Line 35:

a. Cf. K.49: 16-7.

Date: Saka 598 (A.D. 676).

Name: Vat Baray Stele.

Source: *C* VI: 14-5.

Plate: None.

Provenance: Kompong Thom province.

The text comprises sixteen lines of which the first two are in Sanskrit. Two or three additional lines may have followed those which survive.

The inscription is engraved on an ancient stone piédroit reused and recut as a lintel, and is preserved in the modern temple of Vat Baray in the village of Baray, about forty-four kilometers due southeast of Kompong Thom.

The purpose of the inscription is to commemorate the setting up of an image of Siva and the slaves given to his service.

1	៣ កូ អំពីយាយ សាមន្គដល់ ព	តិ ត ទៀ : កម្តាស៍ អ(ក្ ្រី ដង្គ០០០
	a) តន្តិភ	តា ទង្ខ	000000
	000000	តា ធម៌្មតែល	^{១១} កោន៍ វា មូល គិ
	ឋៃ វា អ្ ក ក្ ហ៊	តា សុធម៌្	វា ក _{្សោ} ភ ញូវ
5	វា កូង អ្វល់	វា លំខុយៈ	ក្រេន៍ ក្លុង្ហ៍
	វ៉ា កន្ទត់	က် ဗဝဝ	វា អេ៖ល៏
	វា កន្ទិន៍	0000	តា ៖ ៖ ខេត្ត
	a) ប [្]	ផ សូនគេទិត	n 0000
	វា ភ800	កោន៍ វា វិឃាខ	ក្ ភូមិក
10	0000	កុ ខេនុំង៌	กุ ก็ใช่
	ä n	ម០៣ឆ្នាំកា	កោន៍ កុ វា ឡោក
	តា ប ដ្ឋិ	កោន៍ វ៉ា ញ្ចោ០	
	के मुँछ	00000	ក ស្ដៅ ឡែ
	a) ចំបង <u>ើ</u>	_{សុំ} ខ្លួន វា	ะ ก ลั กุ 00000
1 5	តា កញ្ចោង	ក ត្	១៣ ['] ០ ក់ឡាល៑
	វ៉ា ស្ដ្រាយ៊ី	ទំសន្សទំល តំល	u elaj
	000000	ក្រាន់ កុ ក្រាលា	កោន់ កុ កុ
	៦ ៦ សុខាន្ត	កុ កំក	អព្រាក់ ក្រាង់
	के हुँद्र	ល់ស្មានិ កា	ក្មក
2 0	វា បញ្ចឹមិ	000000	វា កបូង៏
	វា សតី	១០ លល់តេទិក្រេមា	n noo
	តា និកលឧត្ត	កោន់ សុលិតា	เมื่อ
	វា គ្រយ០០	ल्हें कि म	វា ឃ្លាំ មី
	0000	ជាក្ក	ក្ ប
2 5	៧ វា កានទត់	ក្រាន់ កាវប	កោន៍កុ វា ឡៅ

3 0

វា កូនី
 កុ ស្តិឆ់
 កោន៍ កុ ៩០០

 កោន៍ កុ ០០០
 ០០០០០ ០០

 ០ ០០ ១៤០០ឆ់ សែ
 ភេគន៍ កុ កុ កង០ំ
 ក្រពេញ គឺ នេះ ទើ្ស ត្រ គេ ១០០០ ។ ក្រពេញ គឺ នេះ ទើ្ស គេ ១០០០ ។

សា កេឡុំ កេ គេខំ

NOTES

The date of this inscription is given in the first two lines, which refer to Śrī Śaṅkara××× as Śrī Śambhu ("the beneficent"), yet another epithet for Śiva and Viṣṇu alike.

Line 1:

 α . It is curious that GC takes $s\bar{a}mantagajapati$ as $s\bar{a}mantagaja$ + pati 'chefs des éléphants royaux' (C IV: 14) rather than the expected $s\bar{a}manta$ + gajapati 'neighboring princes, vassals'. I see no justification for the former interpretation.

Date: Saka 59x (A.D. 668-677).

Name: Inscription of Phnom Baset.

Source: *C* VI: 12-3.

Plate: None.

Provenance: Kandal province.

The text comprises twenty-three lines.

The inscription is engraved on a slab of black schist 78 centimeters high, 54 cm wide, and 9 cm thick. Its dressed surface is badly flaked in places and hence contains many lacunæ.

It was discovered in the ruins of a sanctuary atop Phnom Baset, a 138-meter hill about twenty-two kilometers due NNW of Phnom-Penh. As far as can be ascertained, its purpose is to commemorate gifts of slaves, lands and plantations to a deity whose name is illegible.

¹Cf. Aymonier, Le Cambodge, I: 218-9 and map facing 224.

រ ១០០០ននិត្យតួនបញ្ជូនត ឧកបទិក្រហ ។

អំពោយ ម្រាញ ^២០០០០ ជោតម០០០០យ៍ ត គ្រុះ កម្**តាង** អញ្ ឝ្រី

ក្ដេញ គោយត្រីយ កោន៍ គាយត្រិយ ក្ដេង អេទស៊ ៤០០០០ **កោ**ន៍ ភេឌា ២ ២

ក្តេញ មេ លេង កោន ក្សាញ់ មេ លេង សុំ ខំ ^៤ ០០០ n 000 กุ 0000 វា នេះស៊ិង្គ កោន៍ កុ វា ត្វិស៊ ក្ ខេទន់ 0 000 d 0 0 ក្ មនិទទ់ កុកាន់ កុ យន៍ កុ ក្រាម ទេខំ 10 . កោន់ កុ ០**០០០**និ កោន់ កុ តា ម្រេ០ ៖ គង្គ**ទា**ល សហុក្រ បទុំន័តង្គា ២ ० ०० हिंदी ०० ० កុ ខុ័ប៊ o oosī 0 000 កុ തា ទ៊ តា អម្ពត់វិ**យ** ក្ គៅ೦೦೦ ក់ ០០០៩ផ្ទៀល ក្សាទី០ តា បយាគ៌ 15 त् ए० वे वे रें កោន៍ កុ គុ០តិថា हमाड म् के वैक्षेट्ट ⁶0 00 កុ តាយ 00 O rកាន់ ខាយ<u>៏</u> भे ० ក្ ៩៩ក ក្រុក្ក हिंदि ह កុ សិ ត្តា កោន៍ កុ នា ^៧០០០០ នា អំពេធ ៍ 20 វា អគិលី វា ញ្គេឃ៊ 0 0000 តា ក្លុ០០ អេទស៊ កុ សុ ហេ ចនា भ ६० កុ សំផ⁹⁰000 កុ សុវភិ កុ ហេ្គ កុ ០ម៊ 0 000 ០ ០០ន្តិលី 25

	កុ កេះញាក្រ ១៣ _	ក្រុស៊ី ប្រោង
	១៣ ០ ០ន្តស៊	ក្នុំ (ក្លិ ១៧ ០
	ក្ ក្រល់	
	តេកាន់ កុ ខេទក់	វា ភភ
3 0	ត្រាន កុ «ទក [ិ] «ហា	០០ ទៀ ប្រត្បត្ត
	កុ ហក់	त् केतं केतं
	កោត់ ក្ ចាក់ វ៉ា បុន្ទី	កុ តុកិ តទ
	n 000	កុ កល់ឆ្
	កុ មាយ៊	के ह0
3 5	के क्यू में	ទា ស្វាមិហិត
	កុ និលទ	តា ស្វាមិហិត ^{១៨} តា ទិទ្យាធ <u>ុ</u> ម្វ
	កោច់ វា ក្ចិស៊	កោន៍ វិទ្យាងទ្វ
	កុ សំអប់	តា ភាលី ត ក្រុំ៖
	កុ ០ក លោក	ក មុនក
4 0	ក្រាន កុ វា ^{១៥} ០០០	၀ ၀၀၀၀ရှိ
	ή 000	
	' កោតិ វ៉ា ក្រុឃិ	ត) បុន្ឃាន១៩០ ០០ ចត្ទ្ហិ០
	កុ ខេ អាង	ក្ទាំ
	តា ក្រុង -	វា ភន្
4 5	មិហ៍ «ដេន់ទី	តា កញ្ញាក់
	០ វា ចិ ដៅ	ក្ អនិនិត
	វា សំ វេ ១៦ ១ ខ្លី	កោន កុ អនិន្ទិត ០០
	កុ សេះលាន	វា ៩ ទង្គី
	กุ หภิรร์	,, ,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,
5 0	ក្នុតស ក្រុ	ក ខេត្ត
	ក្នុ	ក្រុង ៩ អេហ្ជូ ។
	η noo	. 0 04
	i	

क्ष भाग भाग

55 000 900

ស្លា ទីវិស៍

००० दे^{षीर्ष} का

នេះ គុំ ទោះ អំនោយ ម្រាញ្យជាខ អាយ៍ ត ម៉ូ៖ ។

0000

60 វ៉ា ក់ ្ម័ន្ទ

កុ ត្រូប៊

ត្រូវ ក្ដេញ ៣ ។

NOTES

Line 1:

- a. In the original inscription the initial lacuna comprises five places. For the last of these GC has supplied the na of navati 'ninety'. If the first place does not stand for a punctuation mark corresponding to the modern kakkuṭanetra, the only number which could fill the remaining four places is trayo-, the combining form of tri 'three' (vid. Whitney, 178, §476c). If the first place of the lacuna does stand for a punctuation mark, the three remaining places could only be filled by catur 'four'. Thus Śaka 593 (A.D. 671) or Śaka 594 (A.D. 672) can be inferred.
 - b. GC has also supplied the ttarapa of uttarapañcasata.

Line 2:

a. The first lacuna almost certainly stands for $klo\tilde{n}$. This clarifies the $klo\tilde{n}$ 3 in line 62 below.

Line 4:

- α . Read $klo\tilde{n}$ $g\bar{a}yatr\bar{i}ya$ [nu] kon $[klo\tilde{n}]$ $g\bar{a}yatr\bar{i}ya...$, supplying a second $klo\tilde{n}$ on the pattern of line 6.
- b. I interpolate the kla of $kla\dot{n}$ 'aras, where GC gives a one-place lacuna.

Line 6:

 α . The Lord $klo\tilde{n}$ Dhautamaxxxxy (line 2), the $klo\tilde{n}$ of Hymn-Singers (line 4), and the $klo\tilde{n}$ of Malen, with their children, are coparticipants in the endowment.

Line 29:

a. As can be inferred from the next item, the kon in front of ku dek is probably an error on the engraver's part.

Line 53:

 α . The total number of slaves given, which may include the four-place lacuna, is unintelligible (cf. C VI: 13, note 1). The lists include a maximum of 101 individuals; as many as 33 of this number may be children and not counted.

Line 54:

lpha. I give same for GC's same, regarding which see my comment in the Lexicon.

Line 58:

- a. Neh gi roh... 'This is the form of...', i.e. 'Such are...'
- b. It is uncertain whether mratan yajamana is singular, referring to Dhautamaxxxxy, or plural, referring to all three klon (line 62).

Line 59:

 α . The lacuna presumably stands for the name of a male slave.

Line 62:

a. It is not possible to specify the kind of transaction to which *tnor* refers. The last three slaves may represent a fee paid to the officiating priest or priests.

Date: Saka 602 (A.D. 680).

Name: Inscription of Prasat Prey Thnal (South).

Source: C V: 50.

Plate: None.

Provenance: Siem Réap province.

The text comprises sixteen plus thirteen lines.

The inscription is deeply engraved in large characters on the south and north piédroits of Prasat Prey Thnal (South), a brick tower located some 40 kilometers due northwest of Siem Réap.

The purpose of the inscription is to commemorate gifts to an aspect of Śiva made by a prince of Malen¹ and to announce the provisions periodically due to the sanctuary. The south piédroit lists slaves, lands and cattle; the north piédroit, following a lengthy warning against desecrating the precincts, mentions the provisions.

¹Malen is probably to be identified with the Malyan of the Angkorian period, a fief west of the Tonlé Sap (C V: 49).

S

ទីព្រះបញ្ជូន ឯកបទិគ្រហ ត្រិបយាទដី ខេសាច ខេស្ក អនុភាធ និក្សា ។ កុនុង៍ ម លេង៍ ឡុំ ត្ ត្រៃ កម្រតង៍ អញ្ជុំ ឝ្រី កេ ទា ខេត្ត ។ ដូះ ទី គី វា តលា វា ត្រូនី កុ ប្រាង៉ា ក់ន័ ខា ត្តិត 🤄 ខា ចចឹចិ ហៅ កោតិកុ វា តរា វា កុខ្លួត កុ យ ងាហ្វ៊ ្រី តសិទ ម្រ ចិត្ត ក្នុម និកាន ក្រុម និកាន ក្នុម និកាន ក្រុម ភាព ក្រុម និកាន ក្រិកាន ក្រុម និកាន ក្រុម និកាន ក្រុម និកាន ក្រុម ភាព ក្រុម ភាព ក្រិកាន ក្រុម ភាព ក្រុម ភាព ក្រុម ភាព ក្រុម ភាព ក្រុម ភាព ក្រុម ភាពិ 10 វា ក់វេញ ក្រុស ក្យ ឥន៍ ទាំ កេះញែញ កុ ក្កោ្ស កោន កុ ២ ទាំ ទេហ្វី អ្នក្សាង៍ កុ ម្មើ្សិ ទាំ បញ្ចឹម កោន៍ កុ ២ កោន៍ កុ ២ ខាំ បញ្ចឹម កុ ស្រី កុ ស ស្គោ ០ ទាំ បញ្ចិមិ ពោន៍ កុ កុ ចា ហ្វី ពោន៍ កុ ២ 15 ទាំ ខ្ញុំសាទ កុ ឃេសាយ៍ កុយ ដោយ៍ ទាំ អក់ហ្ម៊ែចិហ្ណ ក្រាន៍ កុល ក្រាន់ កុ ៤ ។

លទ្វិចិណ្ឌ សមាលដូទ្ធ គ ត្លូំ ១២៤០ ១០ ៩ ១

20 ត្វ ୭୦୦ ។ រ ទីវីងី ១ ។ हिए छहें होता जुंत हम है अ

ច្រេទញី លិង្គ ^{១៣} នំ នោយ ទ្រះ កម្តាង អញ្ ត ទៅ គិវបុរ 🥞 ត ្រិះ

25 ស្ត្រ អំពិ លេច ១ ។

ត្រេ ខ្ញុំង៍ ស្រៅ ១ មន៍ គេ ក្រោង ក្ដិង៍ ១ ។

ស្ត្រេច្តិ កុនុង មេ លេង ៥ទ ។

តិ នេះ ស្រេត សោះ គិ នេះហ៍ ថោស៍ សល[ិ]កុនុង៍ មលេងី ឡ៍ ត គ្រិះ កម្រាង អញ្ គ្រី កែទា នៃគួន ២

N

30 ខ្រិះ កម្តាឃ៍ អញ្ចិ 🎏 កេទា ខេង្ស

គេត ទស់ សក់ គិ មាល់ ទ្រ ៖ ប្រក ល ស្នៅ ស័និត យ ខ្លេក ស្រេ ទំនិង ត្^ន

ទេគ ត ទស់ សែក គិ

គេ ត ទ^{េស} សម៌ ទង់ អ្នក ត ត្រូ វិបត្តិ ទ្រះ កម្តោង អញ្ ឝ្រី កែទា <u>-</u> 35 ទេឌ្ទ ទោះ

តែ ទៅ និទយញ្ជាន អ៊្និតេតស៊ី គេតកម៍ន្ត ស្អូ គេ គ្នា គេ កោន ហៅ ។

40 កតិ ប្រ នគ ត្រង់ អំំំំំំំំ ល០០ មហានិនយ ។

និង់ន្ទ្ឋ ម៉ា យ៉ា គល បយា ៨ សិង្តិ គើ
បរេង អន្តោង ៣ ចន្ទន កដ្ឋិ ១
ស្លា ក០ក០០ ប្លោ
០០ ប័ថ្ល លុតី ២ គ្នាំ
ឯបដាន់ ៤០០០០ ប្រកា ត្តាង ១ ១

គ្នាចិតិ ទៅ កញ្ច្រើ 0000 ម្យុក្ស៊ កោនិក្ព កោនិក្ព ម្យុជុំស៊ ម្យុ ជាមៀក៖

ន^{១០}ត្តទ០០៥ ទំ០យក្ត

45

50

វា បុះសូមី មនិ ប្រាលិ ។

សត្រ្ត បំ នៃន៍ ត គិ ត័ត្ត ម៉្ះ ន ដោល ទី៩៩ កន្លះ ទេ គេ ត ជា បម ម៉្រះ កម្រតាស៍ អញ្ជី គ្រើ កេទា ខេត្ន ទេ ០០ គិ និទិន្ន គេ ទេ ចម៌ ម៉្រះ កម្រតាស៍ អញ្ជី មុល្ញ ០០០០០០០ ១៣ ០០ ត គិ ប្រក៍ លិស៍ ០ ១

Line 2:

 α . GC asserts (C V: 51, note 1) that the form $t\tilde{n}$ am here and in line 19 is transcribed as it appears in the original.

Line 23:

- a. Vraḥ kamratān 'añ ta dau śivapura 'the shining one Our High Lord who has gone to Śivapura', i.e. the abode of Śiva. This is the standard way of referring to a deceased sovereign.
- b. 'Amnoy . . . oy ta 'given by . . . to'. The oy is the dative marker followed by the common ligature.

Line 27:

- a. GC has "une autre rizière $pn\bar{a}k$ de Kuruń Maleń" (C V: 51), and the comment (loc.cit., note 4) " $Pn\bar{a}k$ est peut-être un toponyme." On the contrary, it is quite clearly 'to be fragmented'.
 - b. The sense of dai is 'various, sundry'.

Line 28:

- α . The first gi neh is 'it is these...', while the second gi neh, comparable to English 'this here', is attributive to roh.
- b. Because of its position before it, nen cannot modify sre. This means that sre ta ron gi nenh phon must be in apposition to it.

Line 30:

lpha. The inscription on the north piédroit opens with an im-

precation running nearly to the end of line 4 (line 37 in our text). GC was unable to place vrah kamratān 'añ sri kedāreśvara in any grammatical context. Leaving it dangling clearly disturbed him, and he ventured to suggest, "Le rappel de ce nom sert peutêtre à enchaîner cette inscription avec celle du piédroit sud" (C V: 51, note 5). In reality it is a transposed genitive string which anticipates the simple vrah in line 31.

Line 34:

 α . The $da\dot{n}$ after sam may be en engraver's error for $do\dot{n}$. In any case it is not the same word as the $da\dot{n}$ before sam.

Line 36:

- α . In the original this line begins with a one-place lacuna, which I have filled with ge.
- b. The ge just mentioned refers to the various miscreants previously listed. After nirayasthana the student must understand a conjunction on the order of "along with" or "as well as".
- c. Read the remainder as 'ji ge ta si , ge ta kantai , 'me ge , 't \bar{a} ge , kon cau.

Line 38:

 α . The impreciation done with, we now have an exhortation to doers of good. GC not without reason misconstrued this passage down to the ka ti pre in line 40, rendering the first part "Ceux qui font du mal au dieu..." (C V: 51). It is almost certain that the one-place lacuna stands for ge again. After $p\bar{a}n$, moreover, the student may understand vran and take par ge mut vran as an instrumental phrase.

Line 40:

- a. Ka marks this line as the apododis of a complex sentence. However, the "protasis" (the whole of lines 38 and 39) is by no means a concessive or hypothetical clause at least on the grammatical level. These two lines are the transposed full form of the ge after ti pre 'it [shall] be ordered that...'
- b. GC renders this as "...ordonner aux gens de monter de....grand enfer" (C V: 51), on which he comments (loc.cit., note 10),"On voit mal comment rattacher ce membre de phrase au contexte."
 - c. The two-place lacuna cannot be fathomed.

Line 43:

 α . I have arbitrarily divided the four-place lacuna before thai lut 2, which GC does not attempt to translate.

Line 47:

 α . On 'nāc and kañjrap see the Lexicon. The lacuna precludes any trustworthy interpretation.

Line 53:

a. GC has "Oblation propitiatoire: à chaque jour férié, un demi je de riz décortiqué pour le service de V.K.A. Çrī Kedāreçvara." (C V: 52), running into Ge ta jā cam... (line 54). Sattra camren is 'oblation [to be] made...'

Line 54:

- α . Ge ta $j\bar{a}$ cam... is paralleled by ge ta cam in this and the next line, two different deities being in question. The exact nuance of the $j\bar{a}$ in ge ta $j\bar{a}$ cam is uncertain.
- b. The two-place lacunæ here and in line 55 are probably to be filled by a verb such as duk or jvan.

Date: Saka 603 (A.D. 681).

Name: Inscription of Tuol Ang Tnot.

Source: *C* II: 40-1.

Plate: *IC* I: 23.

Provenance: Takéo province.

The text comprises forty-two lines of which the first six are in Sanskrit.

The inscription is engraved on a stele or piédroit having a dressed surface 165 centimeters high and 79 cm wide. The stone is badly flaked over the bottom five lines. It is preserved in the temple known as Vat Tuol Ang Tnot, about thirty-five kilometers due NNE of Takéo.

The purpose of the inscription is to commemorate gifts to an aspect of Śiva known as Śrī Khaṇḍalinga.

ពិលត្រនិវន្ធ ប្ដេ ៥ត្ អាយ៍ ត ម៉្រះ កម្រែតាង អេញ៊ូ ឝ្រី ខណ្ឌលិង្គ មនៈ ប្យេញ៊ म हें प्राप्त के हैं है। जा ती कि हुई के कि कि हुई के स्व សត្រ្ ប នៃសលី លិះ ២ ។ លត្រ ខេត្ត លិះ ១ ។ សត្រ ក្ដេញ ត្រ លៅក^{ី ១១} ខេង្គា លិះ ១ ចន្តេក <u>ខ</u>្លិះ សត្រ ច្រេញ ជាន់ទីន័ ត មុះ កម្តាង អញ្ ឝ្ទី ខណ្ឌ លិង្គ ខ ស្ថា លិះ 🤉 10 បក្សក អំដល់ គ្នុំ៖ ១ ៗ សត្រ ច្បេញ្ញី ជាន**ប្រក**្នុ ខេត្តកា លិះ ១ ចក្ត្រកា អំំងល់ ខ្លុំ ១ ១ សត្រ ក្ដេញ តាញ រដ្ឋោ លិះ ១ យក្ដេក អ៊ីដំលី ដូះ ១ ។ សត្រ ប្រ**ញុំ** វិទ្យាធនទទ^{១៤} នៃ នទង្គា លិះ ១ ២ ខេត្តក អ នៃល ខ្លួន ១ ២ ជា ស្ត្រាល្បាល ស្ត្រាស្ទ្រាស្ទ្រាស្ទ្រាស្ទ្រាស្ទ្រាស្ទ្រាស្ទ្ឋាស្ទ្រាស្ទ្ឋាស្ទ្រាស្ទ្រាស្ទ្រាស្ទ្រាស្ទ្រាស្ទ្រាស្ទ្រាស្ទ្រាស្ទ្រាស្ទ្រាស្ទ្រាស់ទេស ស្ត្រាស្ទ្រាស់ទេស ស្ត្រាស់ទេស ស្ត្រាស់ ស្ត្រាស់ ទេស ស្ត្រាស់ ស្ 15 លោះ ក្រុខ៦ ហ្វេញ ភាគាន្តិ លោះ 🥬 ក្រុខ់ង៍ ហ្វេញ៉ី ធម៌្មិ៍ ទេខំ សោះ ស្រែ ត ត្រុំងំ ហ្វី ហ្វី លោះ ត្រុះដំ ប្រេញ ក្គា តែវប៊ី គិ ជំ8ន^{ី ១៧}កុសក ទន្តេ ក្រោហ្វី 20 លោះ ក្រុខេង អលាង្គី

```
ពេល៖ ត្រុងសី ពេញ ខេត្តធិតាសុក្
                  លោះ ត្រវង់ ម្តាញី ធម៌្
                  ប្រាះ ត្រុខស៊ី ហ្គេញ វិនិត
                  លោះ ត្រខំងឺ ហ្វេញ សិទ្ធិកិត្តិ
25
                  លោះ ត្រុវស៍ ហ្វេញ 🧖 ចង្ក្រានគឺ
                  លោះ ត្រុះ៦ឆី កុ កញ្ចុំ
                  ពេល៖ ត្រុវង៍ ក្ដេញ ខេ
                  ចេល៖ ត គិ ប្រេ ប្រទាន ចេញ ក់ទិន្ទិ ត ឆាយ៍ ប៉ុម្រិ ត្នូខ
30 គិ អ័នុង គិ ប្រ ម៉្រះ កុំម្សាង អញ្ គ្រី ១ណ្ឌលិង្គ ។
        គេត <sup>២១</sup>សក់គុំ
         គេតក្តិតុ
         តែ ទៅ អត់ចិនត្កី ទៅស៍ គេ ប៉ុត្ត គេ ទស់
ប្
   ए वृद्धि नितर
        ស គ្នេ និ ទៅសី ហ្វាញ្ញុំ គេ ឡិ៍ ក្សាំ តែលើ ១ ។ ដម៖ គិំ ក្
                                            វា <sup>២៥</sup>ធម៌្នត
              a ក្ន
                                           វា ស់ទំន
              ក ប
២៤
កុខភា
                                           កុ ស្យែទី
              កុ សំអប៊
                                           កុ ឆាញ៊ូ
40
              វា កម្សាំ
                                           ក ក្រោហ្វ៊
              វា ត្តក៏
                                           តា យយួទត៌
              វា ត្តេស៊
                                           កុ បក្កក
                                           है वर्षे के प्र
              កុ ត្វាយ៍
```

ក ទ្រង់

នា ស្រុង

45

អម្រះ វា តេឃ៍

វា គ្នេត

ក្នែមន៍ ក្តេញ អឹម្ត ឡិ៍ ត ម៉្ះ त्र क्षेत्र त क्षेत्र त ទា ត្យាន កុ ទៀញ វា ត្យាន៍ វា ចំ បេង៍ 5 0 ក់ មែន ប្រាញា បង្សាទ្ទ ឡិក ត ប៊ិត្ កុ កំបុត ក្ខុំ ម^{ន ២៨} ក្ដេញ ត្រ សោក ឡ៍ ត ទ្រះ វា សុខិតិ កុ ក់ នៃ ក្តែ មនិ ចេ្ចា ជានុប្រក**ង** ឡំ តែ ទុះ ក្កខ្ញុំ ខា ២៩ កោច ខា សំខំ ៖ ក្នុំ ត មន៍ ហ្គាំ្ វិន្ទុសក្តិ ប្រទាន ត គ្រះ កម្រាង អញ្ចុំ គ្រឹះ ១ន្ទ្រឹង្គ កុ អាទ ៣០ កុ លំនាង កុ ជនិ ឯលី តា លុក ទ 60 ក្តុំ ត មន៍ម្រុតាញ៉ូ ជានទិន់ ឡាំ ត គ្រុះ កម្រែតាឯ អញ្ជី 🥞 🧸 ខុន្ទលិង្គ កុ ក គេវាំ វា តួទី ក្តុំតែ មន៍ ត្តាញ៉ា តាញ៉ា ឡាំតែ ទៀវ កុ ត្យូល៊ ក្ខុំ អំ^{ណាយ} នោយ ប្រេញ ភាវបន្_{រុ} ត ទ្រ កម្រែតាង អញ្ ឝ្រី ធ្^{រុ}លិង្គ 6 5

កុ ញ៉ាត់ កុ ក នេះក្រ កុ ឧ ខេត់ ត្រូវ នេះ គ្នា ក្រុមស៊ី

គេ តេលើ ចេញញៀវ វិចឱ្យ ច្រេ ត្រូ ច្រេ សំពេល ប្រេ ចំ កង្វ័ល សំពេល ប 70 ច្រេ ចំ ចេញ សំពេល ។ គេ ទិះ បំខែ ត ទ្រះ ស៊ិន គិ កញ្ច្រេ ត មនិ នំតិ នា ទ្រះ កំម្រតាង អញ្ គ្រី ^{៣៤} កែលា លោ នៃ តែលើ ចេញញើ វិទ្យាកុខាន ប៉ះ បទិសោគ ត ទ្រះ កំម្រតាង អញ្ គ្រី ខន្ទលិ^{៣៦} ង្គ ។

> ៣៩ ក្ ភាញ្ ក្ ទ្រហល់

កោន៍ កុ កុ ក្ញាញ កុ ០០០០០

្ស ប្រុំ គឺ នេះ គឺ ខេត្ត ខេត្

Most of the difficulties of this text are of a nongrammatical order and call for constant reference to the *Lexicon*.

The date of the inscription is supplied in the second \$loka\$ (line 2) of the Sanskrit portion.

Line 1:

 α . Observe the use of 'ay without even a nominalized verb of giving before it; oy occurs only in the following relative clause.

Line 2:

a. The form 'amvlah is an engraver's error for 'amval vlah.

Line 29:

 α . Distinguish ta 'āy from the more usual 'āy ta. Here 'āy vrai tlann is made attributive to sre.

Line 30:

 α . Gi 'amrum' gi sre vram... 'Such are the metes and bounds of the ricelands of the shining one...'

Line 35:

a. GC marks damgop as unknown (C II: 43, note 6) and takes kap as modern ka'pa /kap/ 'to hide in the ground, bury, cache', with reference to "Probablement des reliques, ou un dépôt sacré." (C II: 43, note 7). It seems far more likely that kap is modern kapa /kaap/ 'to possess, be in possession of' and that kap pātra

'to be in possession of the almsbowl' is a way of designating persons in holy orders. Before ge kule pon bhavacandra interpolate "from among" rather than simple "of".

Line 36:

a. After sanme ni daun poññ supply a colon.

Line 47:

a. Observe how the relative man is bound to its antecedent by ta here and in lines 55, 57, 61 and 63, but is not so bound in lines 51 and 53. Cf. line 70.

Line 65:

 α . This line paraphrases the seven lines referred to above.

Line 69:

 α . Ge tel 'these same [slaves]', the object of pre but brought to the head of the sentence for the sake of emphasis.

Line 70:

- a. Din (see the Lexicon) is marked by GC as "mot de sens inconnu" (C II: 43, note 10). Indeed, this appears to be its sole occurrence in this corpus of inscriptions.
 - b. Sin may connote "at the moment, for the time being".
 - c. Note the sequence ta man again.

Line 71:

a. Nā connotes "at [the sanctuary of]".

Line 73:

- a. I have supplied the full stop after 'Amrun' sre ta dai in lieu of a colon.
- b. The following gui (despite the known primary meanings of 'amrun) must connote "This is [in the form of]..."
- c. After tlon and knum GC's text has the figure 1, which often serves to separate items in a list and which I delete. In this way kanjrap, tlon and knum foreshadow those mentioned hereafter (lines 74-5).
- d. GC supplies a full stop after $k\tilde{n}um$ and begins a new sentence with jamnon (C II: 43).

Line 76:

lpha. Note the absence of ta before man. The pattern is the same as in lines 51 and 53.

Date: Saka 6051 (A.D. 683).

Name: Sambor Piédroit.

Source: C II: 89-90.

Plate: *IC* II: 47.

Provenance: Kratié province.

The text comprises twenty-one lines.

The inscription is engraved on a sandstone piédroit from which the upper part has been broken off. It was found in 1891 among the ruins of Sambor, the site of ancient Śaṃbhupura, on the left (east) bank of the Mekong some thirty kilometers NNW of Kratié. The portion surviving is 136 centimeters high, 66 cm wide, and 19 cm thick. The first eight lines are incomplete. In other respects the stone is in a good state of preservation.

The purpose of the inscription is to commemorate gifts made to several aspects of Śiva.

As Cœdès mentions, 1 this is the earliest known inscription from Cambodia in which figured numbers follow Arabic placement.

¹Or Śaka 604. Vid. C II: 90, note 4.

ច ម្រ**ត់ ញ ដីទៀក់ត្តិ៍ ទី ទា**០០០ ត ချဲ ៖ កម្**តាង** អញ្ជាំ ឝ្រី អម[ិ] ខេ**ង**្ខ

ត អ្នក កែខ៍នួ

90 0 **9**

15 हुई द अ

ហ្ទម្លេ ត អ នៅ ន់ទី បន្តលី ១ និ ខេស្កប្ ១ ខេញ្ញា ០០០ ។ ១០ ខ ស្កោ ហោ បំខំ ខេ អោយ៑ ត គ្រុំ : កម្រតា ៦ អញ្ជា លិះ ២ ។

បំ នោល បំជុំ តេ ហ្វេ ក្ខុំ តេ †្រៃ ⁹⁹កម្សាង អញ្ ។ គិត ក្នុង ក្នុង គិត ក្នុង ក្នុង ក្នុង ក្នុង ក្នុង ក្នុង ក្នុង ក្រង ក្នុង ក្

ផោង៍ យាខ់ត^{់ ១៣} សូញ់ច្រែស្រ្យ តាខ់ត នេះកទុះខិតា៖ ។

ក្នុំ អ នៃលើ ម្តាញ់ ឥឝ្ទវិឌ្គ ត ^{១៤} ទេ កម្តាស៍ អញ់ សុវណ្ណ៍លិង្គ ទេ**១** ខែ កម្រាស់ អញ់ មនិឝិវិ ហ្មុំ ឧបទភា គ ត ទ្រិះ កម្រាស់ អញ់ ឝ្គី អម-

2 5	អ័ទ៖ ដំប៉ាដល	ล้า	កេខហ្វួស៊
	អ់ទៃ៖ ផល	ก	បហ៊ី មានិ
	វា បង្មី	क्षे	សុទត
	த் ச ி	ล้า	៖ ត្ ព្ធល
	के सुक्क	<u></u> જા	៖ គ្នាប្លាល និក្ខនិក ទ
3 0	វា ត្	ก	ក្ស៊ី អល
	វា អេឡាល៍	ล้า	ប ដក

គេ ១០ ៣

40

	त् इति	^{9ದ} ಕ ಗ ಾಕ್ ಅ	កុ ទិលស្វា
	េកាន់ ៤	កុ ខ្ញាល	ក្កាន់ ៣
3 5	ကု တျောိ	ស គិការ	កុ ជ្គឃើ
	ក េង	កុ កំខុត	េកាន់ ៣
	កុ អ្នក 👸	ក្កាន ិ២	កុ គេនាង់

១៩ ត្រី ដ្ឋាលី ១០ ១ បន្តី ៤ ក្រោះ ១០ ៣ ។

As has been said, the top portion of the inscription has been broken off and lost; we open with a slave list out of context. The lacunæ in the first eight or nine lines preclude any exact rendering. Several unfortunate Sanskritisms toward the end of the text detract from its style though not from its clarity.

Line 4:

- α . For the inversion of *ŝakaparigraha* cf. K.926: 3 (A.D. 624).
- b. As has been noted, the year is possibly 604 (C II: 89, note 4).

Line 5:

- a. The lacuna probably stands for dasadasi.
- b. GC has supplied [ta vrah kamratān an çrī ama].

Line 8:

 α . Note the function of ta in ta 'nak kantai, the only antecedent of which is the forementioned $d\bar{a}sad\bar{a}s\bar{i}$.

Line 16:

 α . $P\bar{a}dam\bar{u}la$ ta 'anau '[From among] the worthies in residence', followed by a colon.

Line 17:

a. Ranko so camnam ge 'ay ta vrah... 'White (husked) rice for their support [while] at [the sanctuary of] the shining one'.

Cf. lines 19-20.

Line 18:

- lpha. The engraver and GC omit the $virar{a}$ ma over hvera.
- b. I have supplied the full stop after kamratān 'añ.
- c. The gi at the head of the new sentence is ge. The sequence gi ta gi is either en engraver's error for ta gi alone or is comparable to 'here in this place'.

Line 19:

- α . I have supplied the full stop after sthita nau.
- b. Note the place of neh before $k\tilde{n}um$ $prad\bar{a}na$ and $ra\dot{n}ko$, which may be interpreted either as attributive to it or in apposition to it.

Line 20:

lpha. I follow GC in deleting the punctuation between $\acute{s}r\ddot{\imath}$ amareśvara and 'ampall

Line 21:

a. For $s\bar{u}ryyac$ and $read s\bar{u}ryyac$ a

Line 23:

a. Psam upabhoga ta: the ta marks the object of the causation, the subject being Tśvaravindu. Upabhoga may be read as upabhoga kñum neh. Cf. lines 41-2.

Line 42:

- $\alpha.$ After $\pm r\bar{s}$ 'amare $\pm vara$ a full stop, omitted by the text and GC, must be supplied.
- b. For viptya read vipatti (C II: 91, note 1). Tve vipatti has already occurred in K.451N: 3 (A.D. 680).

Date: Saka 606 (A.D. 684).

Name: Phum Komrieng Stele.

Source: C II: 123-4.

Plates: IC II: 58 and 58bis .

Provenance: Kandal province.

The text comprises eighteen plus fourteen lines.

The inscription is engraved on the two faces of a stele 90 centimeters high, 43 cm wide and 10 cm thick. It is in a good state of preservation but clearly the work of an inexperienced engraver.

The purpose of the inscription is to commemorate gifts made to an aspect of Śiva on the occasion of a dīrghasattra or "long Soma sacrifice" by the Lord Devasvāmi.

5

K.154

A

រ [®]យាតត បទ្តេចបញ្ជូត ឧកបនិគ្គល ^២៩៩មី តេវាច៑ ជេយ្ឋ បន្ត្រឹទិ៩សេវាទ ឧត្តនក្រុម[®] ឧក្សុធ

នុ ម្រតាញ្ ខេទស្វាមិ ទីគ្លិ៍សត្រ ទ្រះ ៤កម្រតាង អញ្ ឝ្រី កេទា ខេង្គ្វ បុណ្យ ម្រីតាញ្ ១

រដោះ បិ លិះ បញ្ជក់ យៅ ១ ភ្លុំ៖ ១ សំពោ ភ្នាក់ ១

^{ទំ} ខាំនេក្សា មាន ទីក្រា គ្រិះ នា ក ពេក្សា ចិ នា សិទ្ធិយា ត្រ កុ ក្សា ចិ

ក្សានិក្សិត ក្សានិ ក្សានិក្សិតិ

៩ ត្រូវ ស្រែ ត្រូវ ១០ ១ ស្រុស្តិក ៤

15 គិ ៖នេះ «ឥលី ម្^{គី}តាញ្វី ឡិ ត «ព្ញៀ សង្ចំណែ ខុ បម ត ទ្រិះ ^{១០}ភាយី ហងុក្បុ៖ ១

លភា ត ខាទី ត តាង៍ គិ

ម្រតា^{១១}ញ្ចី បុន្យាល ភាគន់ត ម្រតាញ្ចី សុទន៍នៃ ភាគន់ត ^{១២} ម្រតាញ្ចី ភេទាទិត្យ

20

បំជុះ ប្ញេញ គេង្គេតណេ ^{១៣} ប្ញេញ គង្គេរតិ ប្យេញ ភាវិសាខ ប្ញេញ វិបសមនទី គេ អ្នះ ពតំ តាង ប្អោត ម្រិប់ខុង ប្ញេញ ^{១៤} គ្រុត ខត្តន ធម៌្មក្ នភាយ ទិបសវិនី ជានមិត៍ ^{១៦} ហ្ទមូល វា វិទគ្គ វា ទាខុន ពៅ ១

គេត ទៅ ទី គិ ^{១៧} គេ ត ទប់ គិ ត សគ**ី គិ** ស**ហ្គាតា សហ្ហិតា** 25 និខយៈ អតិ ^{១៨} ទៅខ មហា ទៅខខិ គេ ទៅ ត គិ ទ្រិហ្ហាត្យា គេ មាន**៊** គិ ៗ

₿

ក្សា ត្រុង ក្សា គ្នា ក្រសា គ្នា ក្សា គ្នា ក្រសា ក

ក្តុំ ដែល ទី ត្រ ក្ន ៖ ss កុ ដ៏ន់ខា កុ ហ្វាំ កោន កុ បិតិ កោន កុ បិតិ

30

គិ តេលី ម្រតាញ្ ទេ៩ញាមិ 🥞 ត ហ្វេញ គ្រុត ឧ បម ត ម៉ះ កម្រតាឃ៍ អញ្ជី 🎏 កេទា នេង្វេ ។

ខេង្ដស្ថិ ម្រាញ្ បុខ្យាល សុទន៍នៃ សង្គ្រំណ व्यक्ती हे ह्या កុខា ៖ ទី ខែ នុយ ริงสบริลั តាង ក្រហច តាស៊ី ហ្គ្រាត់ ទី **គេប**គន 45 ចង្ក្រីល សក្កត់ទ្វិ ៣ សក្កត់ទ្វិ ៣ ស្កោក ឧ្ធ្យាម ក្មេម៉្មិ **វត្ត**គន E REJU ឝប្រគ្ពប៊ ញា នុគន ទ ា ជាធិត្រាន 50

ម័អ្ន សិ សភា អូល សិនិ ខនា ។

គេ ត ទៅ ទី គិ នៃយ ^{១៤} គេ ត ទប់ គិ ត សក់ គិ សហ្គាតា សហ្ហិតា គេ ទៅ ត គិ និនយ ^{១៤} អតិ ទៅខ មហា ទៅខខ់ ទ្រិហ្ហូត្សាផល ខគ មាន់ គិ ១

The difficulties of this text are not so much grammatical as lexical and orthographic. I have sought to override the meager punctuation either through the new lay-out or by supplying the full stop wherever it can safely be assumed.

Note the considerable duplication of A by B and the cavalier representation of many of the personal names.

Line 3:

a. The main verb is $d\bar{i}rgghasatra$ 'has celebrated a long Soma sacrifice to', as is dirgghasatra [sic] in line 26.

Line 4:

 α . Note the virtually pronomial status of $mrat\overline{a}\widetilde{n}$, as in line 27.

Line 7:

 α . I have supplied the numeral in view of line 29.

Line 9:

 α . In view of its repetition in lines 11 and 36, the form piti is suspect.

Line 15:

 α . Compare lines 37-8 and note the variations.

Line 17:

 α . Ta mār ta tān, like ta mār ta ten in line 40, must be ac-

cepted as unanalyzed at present. $T\bar{a}\dot{n}$ ($te\dot{n}$) appearing to refer to the officials holding this title (not mentioned in lines 18-20 but named in lines 44 and 45), it is conceivable that $m\bar{a}r$ is an engraver's error for or a garbled abbreviation of $mrat\bar{a}\tilde{n}$. GC (C II: 125, note 1) labels the forms "énigmatique".

Line 21:

a. For pamjuh, which GC (C II: 125, note 2) calls "mot de sens inconnu", see the *Lexicon*. It is attributive to the three mratān just mentioned.

Line 22:

- a. "Adaḥ teṃ est une autre expression énigmatique" (C II:
 125, note 3). One suspects that 'daḥ = modern ṭuḥ /doh/ 'to grow', but this cannot yet be demonstrated.
- b. GC has "Tān Cnot, Vrac Run, Pon Çruta," etc., making $t\bar{a}n$ cnot out to be a personal name.

Line 23:

a. The interpretation of $p\bar{a}dam\bar{u}la$ $v\bar{a}$ vidagdha $v\bar{a}$ $d\bar{a}runa$ nau, after which I supply the full stop, is open to question. On the one hand, it is possible that these two worthles are to reside at the sanctuary. It is more likely, on the other hand, that their names end the enumeration begun with Sir Śańkaragaṇa (line 21) while nau completes paminh, with the connotation of "from this time on."

Line 24:

- α . Oy in this context is probably 'to distribute alms."
- b. This whole imprecation is duplicated in lines 52-4.

c. Saptamātā saptapitā is the subject of the main clause, reasserted as ge in line 25.

Line 25:

- a. Niraya 'atiraura[va] mahāraurava is the goal or indirect object of dau and is reasserted in the form of ta gi after dau. Such a displacement of the indirect object to a position between the subject and verb is decidedly uncommon.
- b. The original has vrahmatyā, with no comment by GC (C II: 124). The corresponding passage in B (line 53) gives the correct vrahmahatyā, for which GC gives a needlessly close translation: "...meutre d'un brâhmane" (C II: 125). In note 6 (loc.cit.), moreover, he styles his rendering of lines 24-5 as a "Traduction libre d'un texte mi-sanskrit mi-khmèr dont la traduction littérale est impossible."
- c. $Vrahma[ha]ty\bar{a}$ ge $m\bar{a}n$ gi is ambiguous to the extent that the first term may be either the subject or the object of $m\bar{a}n$. Compare $vrahmahaty\bar{a}phala$ ge $m\bar{a}n$ gi in lines 53-4, which suggests the meaning intended.

Line 27:

 α . The dai of punya mratān dai clearly indicates that B is concerned with a dīrghasattra distinct from that detailed under A, despite the general correspondence of details.

Line 32:

a. For sre $pc\bar{a}r$ GC has "rizières, jardins" (C II: 125), taking the second term as a blunder "à corriger sans doute en $cp\bar{a}r$ " (C II: 124, note 4). Though this is the only occurrence of $pc\bar{a}r$ in the corpus of inscriptions, it seems preferable to let it stand. Otherwise line 33 gives the impression of being out of place.

Line 39:

- α . The ta links pajuh to the following gi noh.
- b. Kāla mratāñ bhavāditya is somewhat ambiguous, because of the (future) tense of pajuḥ, and may refer either to the lord's lifetime or to his tenure. The spareness of the context would appear to preclude any choice in the matter.

Line 46:

 α . Note $utdy\bar{a}ma$, reflecting the local pronunciation of Skt $udy\bar{a}ma$. The gratuitous t suggests that the modern habit of closing a short presyllable was already established at this period.

Line 51:

- α . For 'vai si, which GC (C II: 125) groups with sabhā and interprets as a personal name, see the Lexicon.
- b. The line is decidedly ambiguous because of the unmarked relationship between 'vai si and sabhā, because either of these could be the head of 'val, and because the precise value of sin is uncertain. A likely paraphrase would be: Watchmen and the whole council [shall] continue to dwell [here].

Date: Saka 60x (A.D. 678-687).

Name: Prasat Néang Khmau Piédroit.

Source: C V: 53-4.

Plate: None.

Provenance: Takéo province.

The text comprises thirteen lines of which the first six are in Sanskrit.

The inscription is engraved on a schist piédroit and occupies a dressed surface 75 centimeters high and 48 cm wide. It was discovered on the south side of the ruins of Prasat Néang Khmau, some thirteen kilometers due north of Takéo. 1

The purpose of the inscription is to commemorate the setting up of a *linga* and the gifts made to it by one Mahānukṛtavikhyāta.

¹Cf. Aymonier, Le Cambodge, I: 183-4 and map facing 192.

1	ម៉ាំ គេលើ មហានុក្តដុំឡាត ប្រូ	ត
		ក្តី ត ស៊
	n 000	ភា ស៊ិត
	ದೆ ೫ ೧೦೦೦೦೦	វា ត្រកាលី
5	វា ត្រូបេស៊	វ៉ា ចុឌ្វាល
		ក្តី កិនិ្តិ 1
	0 0 0000	ñ noo
	ñ noo	កោន៍ ក្
	កុ ០ន៍	កុ គេអាយ៏
10	តេកាន <u>ី</u> កុ	<pre></pre>
	ñ 00	កុ ក0ស៊
	កុ ចំនត់	«កាន់ កុ
	កុ កម្សូល	0 0000
	ជ្យ ខែ ខេត្ត	0 0000000
15		ស្រ្ត ស្តិក
		ရေး ၀၀၀ ရေး ၀၀၀
		4.0
		०००००० ज्रह्म जिल्लामा अप
		ស្រេក ភេទំ ០០០ ត្រឿង ៣
20		្រេស ០ ក្រោល ត្នេសី តែ ក្រត់ ក្រុះ ^{១៣} ០០០០០០
	00 kg 9	

The date is given in the first strophe of the Skt portion.

Line 2:

 $\alpha.$ Note the contrast between $k\tilde{n}u\dot{m}$ ta si, with the ligature, and $k\tilde{n}u\dot{m}$ kantai in line 6.

Line 20:

 α . The one-place lacuna probably stands for ai.

Date: Śaka 615 (A.D. 693).

Name: Inscription of Tuol Tramung.

Source: C II: 200.

Plate: *IC* II: 91.

Provenance: Kompong Speu province.

The text comprises eight lines of which the first two are in Sanskrit.

The inscription is engraved on a schistose stone 40 centimeters high, 63 cm wide, and 8 cm thick. It was found in 1924 in the village of Trai Trak in southwestern Kompong Speu. It is in a good state of preservation, and its engraving is well done.

The purpose of the inscription is to commemorate the setting up of a *linga* of Śiva and gifts made to it by one Bhavaśakti.

			- 63k°	ត	សិយ៑		
	क्षे	ទំបញ្ចាំ				क्रे	បុរាក្ត
į.	क्री	ប្រា ត អត់៖				क्रे	បុរាក្ត អ្នត
	গ্র	ក្ខេម៌្ម ជ				ঠ	100
	क्री	យុជ្ជទត្ត បុទ្ ប ិការ				क्र	e (ce to
	क्री	បុទ្ធ ^៤ តាទ				গ্র	1

5

15

ក្នុំ ត ក់ តែ

្រ ក្រស្ទិ ក្សាទិ ក្រុសាត្រិ កុសាត្ទិ កុរាស្ទិ៖ កុគិខ្សេញិ កុសាូង

្ត្រី កែ ១ ៧ ក្រិចិ ទ្ទិ ១ កទុំលិ ១ ៧ ស្រេ ស នេះ កេស្ត្រ ត្រាងិ ត្រួំ ១០ ស្តា ត្រួំ ធត ១

20 គុំ ភាខាល កូ ខុំ ខ្យែ គុំ សំ បទិទភាគ ពួត ម៉ា្ខ ទោស ^៤ ម៉ា្រហ៍ ទេសាស៊ូ ភាខាស គុំ តែលើ យា បែកួ ពួត ភគ)តេ៍ គេង្ខកីត្តិ៍ ២

The date is given in great detail in the opening Skt strophe.

Line 1:

a. Makkañ ta 'ame kamyek poññ: observe how ta introduces an appositional phrase and how poññ has virtually pronomial force.

Line 17:

 α . For sre sanre kanlahh GC gives " $\frac{1}{2}$ sanre de rizière" (C II: 201). The interpretation remains open to question.

Lines 20-21:

- a. GC's interpretation throws little light on the grammar of this sentence: "Les habitations de ces serfs et ces rizières réunissent les revenus affectés à la divinité avec ceux de la divinité et des habitations dépendant de Bhagavat Çankarakīrti" (C II: 201).
- b. The first gui appears to nominalize the rest of the sentence ("It is [a fact] that..."), though probably not to achieve the heavy emphasis which the English would suggest. The next two gui are weak demonstratives, while the fourth is probably attributive to vraḥh as well as the second 'āvāsa, distinguishing them from the 'āvāsa and vraḥ previously mentioned.

Date: Śaka 619 (A.D. 697).

Name: Inscription of Vat Preah Nirpéan.

Source: C VI: 18-9.

Plate: None.

Provenance: Kompong Speu province.

The text comprises nine lines.

The inscription is engraved on a blackish basalt stele or piédroit found in the modern temple of Vat Preah Nirpéan, about sixteen kilometers due east of Kompong Speu, which stands near the ruins of an old brick tower sanctuary. It is in a poor state of preservation, and the last three lines are obscure.

The apparent purpose of the inscription is to commemorate gifts of slaves made to an aspect of Śiva.

¹Cf. Aymonier, Le Cambodge, I: 209 and map facing 192.

រ ^១ឯក្នុនទិស្ត្រាត្តរយៈប្អូត ឯកបទិគ្រាហ ត្រសោទដី ០០០ ^២ខ្នុតខាងលតុនិតក្អគ្រ នុំ -គេវា៖ ។

ច្ចេញ្ និស្ស្រាល ឡិ៍ ក្ខំ ត មិះ កម្ពាង អេញិ ឝ្រី កនក លេងទេ បុន្យ ច្ចេញិ ត្នះ ក្សា ២ ដូហ៊[់] គេ

20 Q

^៧០០០០០០០០០ គិ អញ្ជី ដូទ្និ ប នៃ ត គិ និសេនហ្លេ គិ ត **០០**០ ០០០០ 15 ០០០០ ហ្ញើ ត្នះ ក្សា ឱ្យ ត ទ្រិះ កម្រ**តាង៍** អញ្ជី ក្រឹ កានក លេ ទី ទេ ០០០ភាទ វា មានធម្ងី ក ក ក្រោង៍ កោន៍ ក ក្រោង៍ វា តត្តាង៍ សង្វិហិណ្ឌ ០០០០០

រ ^១ឯកូនវិត្តាតួនយក្ខត ឧកបទិត្រហ ត្របោទដី ០០០ ^២១តន់សំលតុនិនក្តា ខ្ញុំនេទាន ។

ហ្គេញ និស្ត្រូល ឡុំ ក្ខំ ត ្រុះ កម្រតាង អញ ្រ្តី កនក លេងទេ បុន្យ ហ្គេញ ត្នះ ក្សៀ ១

s ជួហ<u>ិ</u> តេ

កុ អរសិ បិ 00 កុ ជា បិ ស្រលញ្ច ក្ គុន្ទទេខំ កុ ខប្រកិ rmន៍ កុ 000 ទេ ខំ កុ សអប៊ី អនុៗ្យ វា ក់ ហេក វា ប ខេវាយ៍ 000 000 ក្ បារនេះ្វ កុ ដា បិ ស្រួញ្ច កុ ត្វែ ñ ° វា កថា ដោំ ឥលី ر (00000 កុ តេដ្ឋាទិ៍

25 OC

15 ^៧០០០០០០០០០ គិ ភញ្ជី ផ្លុំ បើ គេ គិ ។ និសនហ្ល គិ គ ០០០ ៩០០ ។

០០០០០០ ហ្ញេ ត្នះ ក្យា 🧗 ត ទ្រះ កម្រតាង អញ្ 🛱 កនក លេ 🝃 ន

o oonទូ វា ខានុធម៌្ កុ ខ្យោង កោន៍ កុ ខ្យោង៍ វាត់ឡូង សិទ្ធិិណ្ឌ ០០០០០

20

10

Line 3:

- a. Pon vastrapala is to be construed as the peerage title followed by the designation of a royal or ecclesiastical office. See the Lexicon under vastrapala and its synonym vasanapala, occurring in line 15. Cf. also C VI: 19, note 1.
- b. GC (C VI: 18) has supplied all but the \tilde{n} of $k\tilde{n}um$ ta vrah kamratan.
- c. He also (ibid.) has supplied the ka of kanakaleśvara, on the basis of the form in line 17 which he reconstructs ka[nakaleśvara]. This reconstruction cannot be confirmed, and is very much in doubt.

Line 6:

a. GC (C VI: 18) comments on the peculiarity of three of the names in this list. $J\bar{a}$ pi $srala\tilde{n}$, which occurs again in line 11b, he glosses as 'née pour aimer"; the meaning intended is probably closer to "lovable (fit for or worth loving)".

Line 8:

a. Sa'ap 'anyāya "détestant l'injustice' (ibid.).

Line 12:

 α . Kathā vom is "qui ne raconte pas tout' (ibid.); the meaning intended is probably closer to "the chatterbox (he/she who is never done talking)".

Line 14:

a. The total is correct if the child in line 8a is discounted

and if it is assumed that one of the two lacunæ is also a child.

Line 15:

- α . Because of the ten-place lacuna with which this line begins, any interpretation must be conjectural. I have supplied the full stop after pamer ta gi.
- b. The following sentence probably stipulates that the vasa-napāla shall be the one to have charge of the forementioned slaves. Again I have supplied the full stop.

Line 17:

a. The division of the eleven-place lacuna so as to reserve six places for this line is guesswork on my part. The space may be filled by $k\tilde{n}um$ ta dai man or words to the same effect.

Line 18:

a. GC (C VI: 19 and note 2) interprets xxxbhadra as a three-place lacuna + the verbalization of Skt bhadra 'blessed' and proposes restoring some such meaning as "Que ceux qui protègeront les (ou : augmenteront le nombre des) esclaves que j'offre ici, etc... acquièrent du mérite." This seems needlessly forced, inasmuch as line 17, with the adjustment suggested, forms a complete sentence and bhadra is a common element of personal names.

K.113/114¹

Date: Saka 620? (A.D. 698?).

Name: Svay Sat Phnom Stele.

Source: C VI: 21.

Plate: None.

Provenance: Kompong Cham province.

The text comprises twenty-eight lines of which only the first six have been published, the remainder being a virtually illegible list of 123 slaves.

The inscription is engraved on a standstone stele 1.70 meters high by 55 cm wide, in a poor state of preservation. It was discovered at Vat Rossey Srok, a modern temple on the left (east) bank of the Mekong near Prek Por, some thirty-six kilometers due northeast of Phnom-Penh in southwesternmost Kompong Cham.²

The ostensible purpose of the inscription is to record the conveyance, by a Lord Upatyasvāmi to his son Sarvadatta, of an image of Šiva, or more probably the sanctuary housing it, and the force of slaves attached to it.

¹K.113 is the inventory number as given at *C* VI: 20. However, in the *Liste générale* (*C* VIII: 94) this number is marked "Vacant (fait double emploi avec K.114)," and the inscription is described under the latter.

²Cf. Aymonier, Le Cambodge, I: 260 and map facing 264.

K.113/114

គិនុ ប្រតាញ ^{នា}ន្បត្យស្វាមិ ឡិ៍ ទ្រះ កម្រេតឯ ឆញ់ គ្រឹ ខិបស៊ីគ្នេទ ទោស គិ ក្តុំ ផោស្លី ពួត ប្រាញ សៀមត្ត កោន៍ ម្រេតាញ ។

s ေ ရြက္ေလြး၌ဖြဲရွာ ၍ ရေ ရောက္ေနြးခဲ့ချာမဟုလ ဝဝဲ ခြဲႏွ က ကားခ် ေ ဝဝ

Because of its fragmentary nature and several lacunæ, it is unlikely that this text can be interpreted with any great reliability. It is nevertheless worth examination on several counts.

Line 1:

- a. The first two characters of $vi\dot{n}so^{\circ}$ are "très douteux" (\mathcal{C} VI: 21, note 1).
- b. GC (C VI: 21), contrary to his usual practice, chooses to write vinsottaraṣaṭṣata together with ṣakaparigraha as one compound word. This violates Khmer syntax as well as the canons of Skt compounding.
 - c. GC has supplied the ha of hastanaksatra.

Line 2:

a. I supply the vara of vrahaspativara.

Line 3:

- α . I supply gi nu on the assumption that the above vara corresponds to only two places of the four-place lacuna.
- b. The first two characters of $upatyasv\bar{a}mi$ "ne sont pas absolument certains" (C VI: 21, note 2).
- c. In the same way, vacasvīśvara could be tapasvīśvara (C VI: 21, note 3).

Line 4:

 α . I supply the full stop after mratañ.

K.341N

Date: Saka 622 (A.D. 700).

Name: Inscription of Prasat Neak Buos.

Source: C VI: 24-5.

Plate: None.

Provenance: Preah Vihéar province.

The text comprises twelve lines.

The inscription is engraved on the north piédroit of tower L of the ruins of Prasat Neak Buos, a sanctuary some twelve kilometers due east of Cheom Ksan near the Thai frontier. ¹

The purpose of the inscription is to commemorate gifts of land made to an aspect of Siva by an unnamed king.

^ICf. Aymonier, Le Cambodge, II: 237 and map facing 224.

K.341N

⁹ វាទិស្សាត្រស្ពិតត គេក ។

ប្ស័ ន់ញ៉ូ ហេ នេង៍ ទក្ណៃ លេ នៅ ០០០០ ៣០ដ្ឋិម ខេត្ត ន្និក ១៩៩ តនញ៉ូ សង្គោត់

គិត តេល ប្រតិវិទ្ធព្ធ គ្រុះ នៃក៏ម្រតេស អេញ តែ ទំនែប្រ គេ ធម៌្មិក ហ្វេញ ក្សេញ ភុវិនាទិត្យ

10 គិត មោក «សែ ្ស្រួង្គី នុ គ្រិះ កម្រែត្រស៍ អញ្ ឝ្រី ថិជ យេឝ្ទ

តិត បំរែត គ្រះ កម្រៃតេធ៍ អញ្ 🎉 🕏 ចូទ

តែ ត ត្បាតិ គេប អំថិ ឥហ លោក ញាហ៍ បទ លោក គេ ត ញូលី អាយី សិទ្ធិ មិប្ទិទិ្ធ ទិក្រុទយា កីត្តិ៍ ពួ អភយ គន នត្ត គិ ត អាស្រយ ។

ខែគ ត សក់ គំ

តែ ក ហ្គាប់ គិ

20 គេត ស្លាប គឺ

សិទ្ធិ ក្សា ។

This inscription is characterized by a high incidence of orthographical forms characteristic of the later Angkorian period. Most of these are mentioned below.

Line 1:

a. For the va- of vavinsottarasastisata cf. K.138: 1.

Line 2:

- a. GC (C VI: 26) takes parigraha in its etymological sense of 'to enclose, close in', which may well be correct, but this obliges him to render the following ta V.K.A. śrī sivapāda as 'pour V.K.A. Çrī Çivapāda'. Its is more probable that any beneficiary would be marked by oy. Under the circumstances it seems preferable to take parigraha...ta as a legal term meaning 'to convey (land) to'.
- b. Note pre-Angkorian kamratān (which occurs again in line 11) followed by Angkorian kammraten (which occurs again in lines 8, 10, 14, and 17).

Line 8:

- a. Damnepra 'the most notable ones' is subordinated by ta to the preceding gi ta tel prativaddha ai vrah kammraten 'añ.
- b. For ge dharmmika 'the pious ones' GC (C VI: 26) has 'les gens pieux (tels que)', which seems superfluous.

Line 10:

a. As given here, the layout of the text from line 8 down to line 13 is intended to reveal the structural parallelism, and de-

parts markedly from GC's interpretation.

Line 10:

a. Sanme nnī is problematic. Cf. K.561: 23 and the Lexicon.

Line 12:

 α . Note the Angkorian form of $lv\bar{a}h$ [sic] for loh and of $pv\bar{a}s$ for pos.

Lines 12-3:

 α . As given here, these two lines may be understood as comprising two coordinate clauses. It cannot however be positively asserted that the ge ta $pv\bar{a}s$ clause is intended to be a continuation of the first.

Line 15:

- α . Note the Angkorian form of thmur (for tmur) immediately following the pre-Angkorian form of $k\tilde{n}um$
 - b. Rddoh is a misspelling of rddeh (cf. C VI: 25 and note 1).
- c. Dvak is the Angkorian form of pre-Angkorian dok; chdin and canhvar are the Angkorian forms of cdin and canhor.

Line 16:

a. Note the Angkorian forms of thmur, pamnvas and thve.

Line 17:

a. GC (C VI: 26 and note 4) glosses tel '...ont coutume de (célébrer le culte du dieu)' and correctly equates it with tel 'déjà'.

Line 19:

 α . Lvac is the Angkorian form of loc.

Line 21:

- $\alpha.$ Yāvat sūryyāscandrasya tāvat narakadukhitaḥ is badly garbled. Cf. K.127: 12-3.
 - b. Lanlyan is the Angkorian form of lanlen.

Date: Śaka 628 (A.D. 706).

Name: Prasat Phum Prasat Piédroit.

Source: C VI: 72.

Plate: None.

Provenance: Kompong Thom province.

The text comprises five lines of which the last one and a half are in Sanskrit.

The inscription is engraved on the south piédroit of the portal of Prasat Phum Prasat, a brick tower sanctuary on the left (south) bank of the Stung Chinit about twenty-eight kilometers due southeast of Kompong Thom. ¹ It is in a poor state of preservation and contains many lacunæ.

The apparent purpose of the inscription is to commemorate gifts of lands, slaves and victuals made to an aspect of Harihara known by the name of Śrī Śankaranārāyaṇa.

¹Cf. Aymonier, Le Cambodge, I: 369-70 and map facing 376.

ម្រតាញ ប្រភាវិ ឲ្^{០ ម}ប្រទៈនេ ប្រ ពួ ត ទ្រិះ កម្រតាឯ៍ អញ គ្រី ឯង្គេណភាយ៖ ផ្លិក ១ ០០ ពុំ ៣ កខ្ចិល ០០០ ១០០០០ ខេដ ១ ខុ ខេត្តិ យុជ្ជ ៤ ។

្សែន ដោះ ០០០០០០០ បំផុះ ទ្រះ ០០០០០០០ ស្វិយតិភិះ និយ៌នេៗ 10 ឯ០០ ^៤លេខយ ០០០០០០០០០០០០០០០ បារជិនិនគេ ។

Line 1:

a. As in the Angkorian inscriptions, ta gi is probably to be construed as 'it being'. Cf. ta gi rājya vraḥ pāda viṣṇuloka....
 (K.235: 82), 'During the reign of H.M. Viṣṇuloka...'

Line 9:

lpha. The last line and a half are in Sanskrit, and make no sense as they stand.

Date: Saka 630 (A.D. 708).

Name: Inscription of Thma Krê.

Source: C V: 22.

Plate: None.

Provenance: Kratié province.

The text comprises six lines.

The inscription is engraved on an undescribed stone 27 centimeters high and 70 cm wide. It was found in 1944 at the site of an ancient sanctuary two hundred meters from the left (east) bank of the Mekong at Thma Krê, about sixteen kilometers due north of Kratié. 2

The purpose of the inscription is to record the gift of certain ricelands to Harihara.

¹But see my note a to line 1 hereafter.

²Cf. Aymonier, Le Cambodge, I: 298 and map facing 296.

្សាំ ទីស្សាន ។

អ្នកស្រីស្សាន ។

អ្នកស្រីស្សាន ។

s ស្រេមន៍ ហ្ញេញ ភា និសាទទ ជាហ្វូត ក្តោញ តែប៊

អញ្ ្ ្រី «ស្ថេនាវាយណ ។

Line 1:

a. The Liste générale (C VIII: 216-7) assigns this short text to "6xx", which would have to be interpreted as 7th century śaka and would allow a terminus ad quem as late as A.D. 777. Provided that the opening three-place lacuna conforms to classical Sanskrit, the d before uttaraṣacchata presupposes triṃśad- 'thirty', catvāriṃśad- 'forty' or pañcāśad- (cf. Whitney, §475; C V: 22 note 2). Of these only the first fits into the space. On this basis it may be inferred with considerable assurance that the number is triṃśadut-taraṣacchata, that is to say śaka 630.

Line 2:

a. I supply 'āditya to fill a three-place lacuna in the text (C V: 22). This space could plausibly be occupied only by 'āditya or 'aṅgāra. Although we have previously encountered 'aṅgāradinavāra (K.44A: 7) and have not hitherto encountered 'Sunday', I choose 'āditya on the grounds that the later inscriptions show a certain partiality for the first day of the week, a partiality referable to old values according to which the sun was associated with such matters as ritual orientation and general auspiciousness.

Line 3:

a. GC (C V: 22) supplies 'amvi as the antecedent of the lon in the next line.

Line 4:

 α . Of the six-place lacuna the first space may stand for $bh\bar{a}$, as before the name Prasanna, but the rest is unfathomable.

Line 6:

a. At the head of this line the text (C V: 22) has an eight-place lacuna, which I have filled with gi neh sre phon. In line 3 the reference to the kurāk Śūragrāma's tilling certain fields simply identifies those fields. In line 5 the reference of the pon bhā Viśārada's acquiring certain fields from the klon Tep again merely identifies those fields. Neither Śūragrāma nor Viśārada is represented as donor of his fields. The pon Vrau Kros is the sole donor mentioned, and it must be supposed that his gift consists of the fields expressly identified as worked by Śūragrāma and as acquired by Viśārada. How they were conveyed to the pon Vrau Kros is not stated.

Date: Śaka 635 (A.D. 713).

Name: Baray Occidental Stele.

Source: C IV: 58-60.

Plate: None.

Provenance: Siem Réap province.

The text comprises fifty-seven lines of which the equivalent of nine lines in face A are in Sanskrit.

The inscription is engraved on both sides of a stone stele 70 centimeters high and 47 cm wide, broken into two pieces, discovered in 1939 in the waters of the Baray Occidental. Its legibility is good.

The purpose of the inscription is to commemorate the setting up of an image of an aspect of Śiva known as Śrł Tripurantakeś-vara by a brahmin from India, Śakrasvamin by name, who espoused a Khmer princess named Śobhajaya. The Khmer text gives the particulars of gifts made to the deity. The various historical problems raised by this inscription are discussed by Cædès at C IV: 55-7.

A

99 00000 កេយ00000 តត ^{១២}ល់ ទុក ដ្បា ឧក្រាលយ អន់ធី គិ តេជាយើ បុទ្ធិទិឌ ចេល៖ ត គិ យន្តាទី ប៉័ត្រូ ០០ ០០០ ^{១៣} ក្អោក តែជាយី ទក្ហិណ ចេល៖ ប្ល គ្រល់ង៍ គ្រះ ចេង ឆ្នំ តេជាយើ បង្ហិម ចេល៖ ដែង ក្រុក ម្រ តែញា ធន់យើមិ តេជាយើ ខុត្តិទ ចេល៖ ដែង ក្រុក ម្រ តែញា ធន់យើមិ តេជាយើ ខុត្តិទ ចេល៖ ត គិ យន្តាទី ២

10 ធ្លើ ជង់ ទៀន កម្រែតាញូ អេញូ គ្រី ជយ ទេខិ ខ្^{ទី}ៗ ក គេវា ត ម្រេតាញូ ឯក្រេញ្ញ អគ្គាល់ន អេខិធី គិ

15

ត្រាយ៍ ទក្ណ អំំំំ ត គិ ថ្លី ទៅ ខុត្ត ^{១៨} លោះ ត គិ ត្រាល៍ ទស្ស

គិ នេះ ផោង តែលើ ម្រាញ្ញី ឧក្រស្វាមិ ឡិ៍ ត គ្រិះ កម្រែតាសី អ^{9 ៤}ញ្ញី ឝ្រី ត្រិ-បុខាន្តកេឌ្ទ ហុណៗ ម្រាញ្ញី ។

ប្រេ តិ សិទ្ធិ ត ទ្រះ និទិន្នន ទ្រះ កម្រែតាង អញ្ ឝ្រី ត្រិ^{២០}បុភាន្តកេឝ្ស មន ម្រាញិ ឝក្រញាមិ ឡិ រដ្រោ ដេ ១ សំ បទិភោគ ទង់ ក្បាញិ កម្រៃតាង 20 ^{២១}ភ្ញា ្រ្តី សេខាចុខ៖ ដយា ទីក្រស្លា ដ កន្លះហ៍ មោយ ប័ត្យ ២ ដ្ឋ: គេ ក្រុំ មគ ម្រាញា ក្រស្លាមិ ទីក្រសួន ដ កន្លះហ៍ មោយ ប័ត្យ ២ ដ្ឋ: គេ

1	in manage on the	ដៃឧ្ទក ៤ ជំនួក ៤	* * * * * 0 * 0 T
	វា គ្នា ក្រលោច	91 118 24	កុ ឥ ល្ខោល៏
	กซัล กุ ก็ซัล	វា សុទត់	ក្ អេទ្ធ៖
	កោន់ វា ក្រលោច៍	តា ត្បូ ប ិ៍	ក មួគ
2 5	វា ឥឡីស៊	កុ គិលា លេខ	ก ยุต ก กูกั
	क्रेग हम्में इस	ក្ ក្នុង	a) លង្គំ៖.
	វា ក្រុកច៊	កុ ខុសិទ	២៦ ៣ គត់ហឹះ
	តា កស្បាត ី	के हैं:	តា ទទ
	កុ ស់ គោ ៖	के किह	के केए
3 0	ក្ ក្រហះ	ទ <u>ា</u> ក៏បិត	វា ខេត្តសេ
	ម្សេ កន្ទុ	ក្នាក់	វា ហ្គាំ មី
	អា កន្ទំ	កុ លាត់ ស្រ្ង៉េ	ក្តេត់
	កុ កុខ្ល	ñ sà	កុ បញ្ជាន់ ជដ់ស៊
			ក្ ទ្រ់ 🛍

35 ២៧ ស្រេ ប្រឆាំ មនិ ធ្យល់ ដេង គ្រះ កម្រែតាង អញ្ចូ ឝ្រី ជយ ទេខំ ប្រយាទ ត ម្រាញ់ ^{២៨} ឧក្រយា្មិ អគ្គាលន ប្លេ ឡាំ ត គ្រះ កម្រិតាង អញ្ចូ ឝ្រី ត្រិបុភាន្តកែ គ្នេខ ០០ ដេង ប្រាយ៍ ហ្គា ប្រសាទ ទេង ស្រេ យោមន្ត្ទី កុខ្មង់ ៗ

В

តា កញ្ចាន៍
ករុំខ្លួន កុ កំហូង

៤ កាន់ កុ តា ក្លឹ
ករុំខ្លួន
កុស្សាសាទ
ក្សុសាទ

		<i>ي</i> و	
	ក់ដែ ក្ មទិនុ	តា គិនិត្ ^{លី} ប៊	ក្សា ទោះ គ្រិ៖
	ត្រាន៍ កុ ប៊ិត ៍	តា កគ្គ	វា អ្នាទ
4 5	វ៉ា តំនំ	កុ មធូវ	ក្ ល ព្រ
	ក់ ឡើត កុ ក្រាង	កុ វាទុតិ	a) សអ ប៊
	កែក ក្រុក្សិ ក្រុក្សិក្សាទី	ត់ា ខានី កុ លេ	ក ក្នុង
	កុ ត្រៀន	ក ខ្សៅ	ក្នុង កម្ម័ន
	ក្ តលក	ក្សញ្ជូនប្រ	វា គោទ
5 0		ត្រាន់ ក្ ក្រួលប៊	តា ខេត្ត
	n n l d n n n n n	តាក់ ស្រុ ^៦ ក	ថ ធ <u>ម៌</u> គ្ប
	ម្ស៊េ ក្ដោច	rmន ក្	ក្ បិត ទិន់
	ក្រុក្ហាច់	កក	ក្ ក ្ងេច
	ក្រសុទ	កោន៍ កុ	ក្ ទៀ
5 5	ក សុខ្លុំ	รสุ ก็ผีก็	កុ លលត់
	កុ គុទ្ធិ	ត់ កំផឹក	កោន៍ កុ ក្សា
	देण तंर में म हिला	តា កម្មត៍	៩ ត្រូង
	ក្ ក្រលោក វែត	ក ស្វៅ	ន់ ជ ខ ទត់
	តា	វា កូប៊	ក្ បទិត្រ
6 0	បទ៌្ន៍ កុ កំ ដៅ	ក្តី ទោស	តា សិសី ចនី
	តា <i>ក្</i> បើ	ក ក្សា ទ្រោស៍ ទា សុំ៖ ទ្រឹ	ក្លិ ហ្គេន៍
	្រុ គ្រុ កញ្ចុំ	ក ក្បា	ទាំ គុណ វិទេលាក
	តា កញ្ជុំ	វា យុគ ទោប	កុ អភាគ្
	វា ទទ់	ធម្មិ៍លាភ	po sign
		•	,

65 និតិ រៀក រ៉ែន គេ ក្លេញ សុន្ទហ៍យុវតី អញ និ ព្វ លោមប្រុះ គិ គេលើ គេ ក្លេញ ទី ត គេ ^{១១}ក្លេញ គោរាជា អញ កោន៍ គេ ក្លេញ ទេ១០០០ ទី ទ្រុំ៖ កុំម្តាង អញ ត ទៅ និះបុរ គិ តេល ^{១២} គេ ក្លេញ ត្រូ បុណ្យ សំ ទង់ ម្តាង គេក្រេយមិ អគ្គាសន គិ រនេះ រៀក រណ់ង តែលើ គេ ក្លេញ គោ^{១៣} ភាជា អញ ០០ ត ទ្រុំ៖ កុំម្តាង អញ គ្រី ត្រឹប្ខាន្តកង្ន

70 ស្រុក តំងា

णि<u>ष</u> हिः कुर्द्ध १००० हिस्स รัชธ์ รั ्र महरूषहर ស្តក ស្នោ ដ្ឋី ដង្ក្រាវាយន ជ្រី សាខេត្ត **ប់** ៥ ៖ ០ខេង ក្សាញ់ ឝ្រី បន្ទារយាម ១៥ ល្យម គ្រី នឧបត អ កោប៌ ត្រំ ត្រាង៍ ល្វេក្ខ ០០១ ^{១៧}ជនជិញ ប្រកាទបត្តន ក្យោញ៉ី ឝ្រី កោរគេអ្ន ្ដី គង្នេនាខាយន ត ពួ **ង**ង្ក នបស្តិ បទស្ ខេត្តគ្រាម យខាត្ត ឮ តិ៍ គ្រាស់ ធម្<mark>ម</mark>ិទ្ធ ស្រុក ទ្រៈ ជ្រាង ត ១៦ ព្ទ សារម្យបុទ តម្សាទី ក ទៅ ត ឮ ទទួលី ឝេទ្វិបុខ ទទិង ត ឮ ប្រាលី

អំបល់ ទាលទាស់ គោ មហិប ក្មេ^{១៩}ត្រាវាម ខ័ន គិ ធៅឯ ប្រេ គិ លិទ្ធិ ត គ្រិះ ។

95 កុ ខ័ប្ត កុ ខក្ក កុ កុ កុំ កុំ កំខ័ ខំ
កុ ០០ ខា សំ តោយ កុ ខេទ ត តប្រ
ខា និយ្ល ខា កូច កុ ខំង

កុ ខត្តប ខា ភ្នំក់ កោន កុ

អរបល ខា ភ្នំកំ កុ ខ្សេង

100 កុ កខ្សេង ខា កលប

គិ នេះ ត នោះ ^{២៦}៣ ខែ៖ហី ផោង «តលី អាក្សា គ្រិះ កម្រែកងើ អញី «ប្រ សិទ្ធិត គ្រិះ កម្រែក ^{២៧}១ អញី គ្រី ត្រិបុខាន្ត«កង្ទ »

គេ តេ ទប់ គិ គេ ត លក់ គិ 105 គេ ត ប្រ ប្រ គិ គេ ត បហំ គិ ^{២៨} លោត គេ ត ប្រទី អាជា គ្រិះ កម្តៃតាស៍ អញ៉ូ ត គ្រិហ្ណ តេលើ និទ្ធិ៍ហូ សាខាន្យ-គេទើទទណ្ឌ ១

Line 2:

a. On the problem posed by $kanlo\dot{n}$, which occurs again in line 8, see the Lexicon. For the locative phrase cf. K.44: 1.

Line 3:

a. It may be supposed that the land defined in lines 4-7, like that described below in lines 10-5 as well as in lines 35-7, was conferred on the Lord Śakrasvāmin by the queen, Śrī Jayadevī. It is probably the grant mentioned in the sixth śloka (lines 7-8) of the Sanskrit text.

Line 4:

 α . The two-place lacuna may represent (thai) luc or (thai) ket, while the three-place lacuna after it is probably the first part of a toponym.

Line 18:

a. Subject of the proposition is vran kammratān 'añ śrī tripurānta-keśvara. Inversion of the predicate is necessitated both by the man clause and by the contrast between pre....siddhi (line 18) and sam paribhoga (line 19).

Line 19:

α. There is a syntactical break before sam paribhoga. To maintain the parallelism, sam may be rendered "...for him (Śrī Tripurāntakeśvara) to share..."

Line 20:

a. Śrī Senāmukhavijayā would appear to be the consort of Śrī Tripurāntakeśvara. b. The subject of oy is 'he', namely the Lord Śakrasv \overline{a} min.

Line 35:

- α . GC (C IV: 55) notes that lines 35-7 are in a style of engraving slightly different from that of the rest of the inscription.
- b. Sre pran is expressed by GC (C IV: 62) as "Les rizières et les champs", as if pran corresponded to Skt prangan 'forecourt, court, yard, open space'. On this matter see the Lexicon and cf. sre pran kantal (K.79: 24) 'the ricefield(s) of Pran Kantal', or even 'the ricefield(s) of the central tower'.
- c. The proposition entails a double inversion: first, of the main verb oy (line 36) with its object ple; second, of ple with its genitive complement. The subject of oy is again 'he', the Lord Śakrasvāmin.

Line 37:

a. The thought is obscured by the two-place lacuna and the unidentified form $kanda\dot{n}\dot{n}$.

Line 65:

- α . Vnok refers to the force of slaves just enumerated. The following nai marks them as belonging originally to the princess Sundaryayuvatī, who has given them to the princess Sobhājayā 'Añ, wife of the Lord Śakrasvāmin.
- b. Almost certainly the form gel is the engraver's error for tel; cf. C IV: 60 note 1.

Line 68:

a. Gi neh vnok phon is the head of the proposition, all that precedes depending on the ni in line 65.

Line 69:

 α . The two-place lacuna may be filled by oy.

Line 70:

a. Tammiā is another problem form (see the Lexicon) and because of it the purport of lines 71-83 is unclear. It would nevertheless appear from line 84 that all of the sruk tammā listed contribute to the support of Śrī Tripurāntakeśvara.

Line 85:

 α . Between $k\tilde{n}um$ and $t\tilde{a}\tilde{n}$ the student may interpolate a nai to bring out the parallelism with lines 65 and 84.

Line 101:

a. The reference of neh ta rohh nehh phon is to all of the lands, slaves and animals previously mentioned.

Line 107:

 α . Note the effect of ta, which precludes the expected interpretation by marking apposition between vrah kammratān 'an and vrahmana.

Date: Saka 639 (A.D. 717).

Name: Inscription of Prasat Ak Yom.

Source: C V: 57-8.

Plate: None.

Provenance: Siem Réap province.

The text comprises fifteen lines.

This is one of two pre-Angkorian inscriptions — the other being K.753 — found on stone re-used in the construction of Prasat Ak Yom, a 9th-century tower sanctuary at old Angkor. It occupies a dressed surface 65 centimeters high and 45 cm wide on the south piédroit of the east portal of the central tower, and is in a fairly good state of preservation.

The text opens with a three-digit year number of which the first digit is either 5 or 6. It is assigned to Saka 639 on pale-ographic grounds.

The purpose of the inscription is to commemorate gifts of slaves, cattle, rice and cloth to a deity known by the name of Śrī Gambhīreśvara.

5

1 0

K.749

រ ^១៦៣៩ ឝកបទិគ្រល មហាយ កកត អាយាធ ឝវ័នគ្គរាទ បុនទិស្នក ត្រ

នុ ម្តាញ់ កើត្តិស កហ្ថិត សត្រ អាយ៍ ទ្រះ ក ម្រាស់ អញ់ គ្រី គម្លី ទេ -គ្នេ ។ ជុះ ត ក់ខ្សែ

ត្រ ^៤ ποωο

0 000

0 000

0 0

ระทุ o ณิ: สุร ซ ัฏ ระจะ ถุร oooooo ธะผูก ooooooo

០០០០០០០០០ ម្រតាញ្ ក់ត្តឹកណេ តាញ្ ទ្រប់ញ៉ា ។

⁹⁹កូ ម្រែតាញ្ ក់ត្តិតណេ មនិ ឡិ ត គេ កូន នុ គេ ប ខែ អាយ៍ ត ទ្រះ កម្រែតាឯ៍ អ^{9២}ញ គ្រី គម្លី ខេស្ទ

មនី ឡាំ ត ហទិតាណ

ក្តី និត ក្រុស លំខំងាំ កុ ០០ ខាតាកត្រោយ

មន់ ឡាំ ត ហទិវាហាន

2 0

rw

2 5

វាស្រចិតភាគ្

មន**៍** ឡា័ ត តាញេ ^{១៤}តាយ៍

ក្តុំ ៩័ត ប្រភពន៍ ១

នេះ ឧ្យយ ឧ ្គ កូន ម្ត្រាញ កីត្តិតណ បំ^{១៤} ខេ ពួ ត ម៉្ះ កម្រិតាស៍ 30 អញ ដ្រី គេប្តី ខេត្ត ២

Line 1:

a. The first digit of the year number is actually a lacuna (C V: 57). GC states on the basis of unspecified paleographic or other evidence that the date "doit être 539 ou 639 ç." (ibid.), but in the Liste générale (C VIII: 192-3) he assigns the text to 639 without comment. The three numbers are to be read navatriméatyuttaraṣaṭśata.

Line 13:

- α . It is only my conjecture that the ten-place lacuna goes with the two personal names that follow. I have supplied the full stop after the second.
- b. Because of the lacunæ in lines 5-13 the thought is decidedly unclear. We can only surmise that the slaves, rice, cattle and garments are all part of the sattra and are hence given to Śrī Gambhīreś-vara by the Lord Kīrtigaṇa and his wife.

Line 14:

a. The $jma\dot{n}$ before the two garbled names is almost certainly 'the one named' X and Y, who are the subjects of gi ta $raks\bar{a}$.

Line 16:

- α . Note the Angkorian form of kvan (recurring in line 29) corresponding to pre-Angkorian kon.
- b. In view of lines 29-30, it is probable that ge kvan and ge pamer are the same individuals.

Line 18:

a. Harigana would be a son of the Lord Kirtigana.

Line 23:

 α . Harivāhana would be another son of the Lord Kīrtigaṇa.

Line 26:

 α . The $t\overline{a}\widetilde{n}$ Gay appears to be a daughter of the Lord KIrtigana. Her name is uncertain, and may be 'Ay (C V: 58 note 1).

Date: Saka 641 (A.D. 719).

Name: Inscription of Prasat Prey Prasat.

Source: *C* IV: 36.

Plate: None.

Provenance: Siem Réap province.

The text comprises nine lines.

The inscription is engraved on the north piédroit of the north tower of Prasat Prey Prasat, a pair of tower sanctuaries in the Roluos group some sixteen kilometers east of Siem Réap. Six lacunæ make the text less comprehensible than it might be.

The purpose of the inscription is to commemorate gifts to a deity known by the name of Śrī Kadambakeśvara.

Line 1:

- a. In the year number GC (C IV: 36) supplies the tsa of satisfacts.
- b. The seven-place lacuna stands for a day number and the fortnight of the following month.
 - c. GC (ibid.) supplies the $k\bar{a}$ of $k\bar{a}rttika$.

Line 3:

- α . I have supplied $mrat\overline{a}\tilde{n}$ to fill a four-place lacuna. Cf. line 9, where the lacuna before Dadhikundasagara has six places.
- b. GC (ibid.) supplies the dadhiku of dadhikundasāgara on the basis of line 9.

Line 4:

 α . The ta following the seven-place lacuna cannot be ligature ta but must be the final of a form which cannot be determined.

Line 5:

 α . Of the fourteen-place lacuna indicated by GC (ibid.), I have assigned one place to line 5 and the remainder to line 6.

Line 6:

a. The student may supply ti thai ket sruk tloh x.

Line 8:

a. Note the Angkorian form of thpva \dot{n} (of which GC, ibid., supplies the th) for pre-Angkorian *tpo \dot{n} , attested only in $to\dot{n}$.

Line 9:

- a. Between 'ampall (of which GC, ibid., supplies the 11) and dadhikundasāgara the text has a six-place lacuna which may be compared with the four-place lacuna in line 3. I supply neh mratāñ.
- b. Immediately following $dadhikundas\bar{a}gara$ the text has the meaningless syllable ga, on which GC (C IV: 36 note 4) comments: "Sic, pour ge ou gi?" I have replaced it with ti.

Date: Saka 648 (A.D. 726).

Name: Prey Mien Stele.

Source: *C* II: 146-7.

Plate: *IC* II: 70.

Provenance: Takéo province.

The text comprises thirty-one lines.

The inscription is engraved on a schist or basalt stele 150 centimeters high and 40 cm wide, found within the precints of a modern temple in the hamlet of Prey Mien, about ten kilometers due southwest of Takéo in west-central Takéo province. 1

The purpose of the inscription is to commemorate slaves and ricelands assigned to the service of Harihara by one lord Bhaskarapala and his associates.

¹Cf. Aymonier, Le Cambodge, I: 170 and map facing 160.

ទិនមួចត្តាលី គោត្តបច្ចេត ឯកបទិគ្រាហ សប្តូមី កេត គ្រា ខែឧ ។

ម្រតាញ៊ី ភាសុខបាល 🥞 ស្រេ ទង ក្ខំ ត ទ្រិះ កម្រតាង ^{នា}អញ្ជី 🎏 🗷 🛱 🛎

ហុវោ ម្ត្រាញ៊ី ណាវាយន

្សា រីម៉ែកញៅ ទំជំ o ្ត្រី ស្រែ ស្លេង ទីដ ២០ ១ ស្រ ក្រៅ ទូលើ ខាលី ១០ ២ ្យ្រ ម៉ែ្ទ ទំរោក ម៉ាល៍ o ្តី ព្យេ ដង់សិ ថ្វីសិ កស្លេះ សេខទ ព្រេ ទៀ៖ មក មាសិ ១ ដេ ១ ក្រេ ទ្វីល៍ ស០០ ៦ ៊ី ត្រូវ កន្លះ ទីក្រុំ ចាល័ ៣ ១

ក្តី កេរីឥ ក សុទណ្ឌ rmន៍ ក្រុទ័ ក្នុ ខេត្តា កុ កញ្ជ 15 ៨ ក្រុត់ ក្ ត់ ខែខំ ក្ កន្ញា ក្រាគ៌ ២ កុ ទទ្វិច ក្រោក η មប្រក ក្កាន<u>់</u> កុ ញាញ៊ កុ ស្វេតិ **ក្កាន់** ក្ ត្រសោ០

rmន៍

هُورٌ عَلَيْهُ الْمُ

20

ក្លួល

10

យោ ទ

រ	ក្ញា
	ra
25 ប្រឌស្ត្ន កម្សាន់	ធម៌្មត្ត ១២ កំបុស៊
តេខង្គ អ នុ ត្តាខ ប ិ៍	o គំពុស៍
	ស្មោ មិ
ភ្ជុំ ប្រទាន ម្រ តា ញ្ចុំ សិទ្ធិគណ	
កុ កញ្ជូ អំ នោយ	ក្នុរី ខេត្ត
30 00 កន្តែបិសាត	កត្ត ទេ១០០ ១៩ ស្រះមាល់
⁹ က ကိုခဲ့ရာ ဝ <u>ဗ</u> ္ဍဝဝဝခဲ့ဝဝ	£ 3
်ဳိးကို ကိုခဲ့ရာ ဝ ဗ္ ဝဝဝခဲ့ဝဝ ကို ဗုလိုး ဗုလိုး ကို ဗုလိုး ဗုလိုး	0000
កោន៍ 0000	000ñ
oធ្យូ បិ យ កញ្ចូង	<u> ត្</u> តែក
35	កន្ទស៊ី
ក្នុងក្ ១០០	កន្ល
កម្មើក ± ± ± ± ± ± ± ± ± ± ± ± ± ± ± ± ± ± ±	g 3 po
កុ ០ ្	ក្សា ន៍ ២
សោច៍ ០០០០ត៍	ក់ពីញ
40 កុ ၀ ႏက္လ်ာ့ សម្រ ចុ	កញ្ចុ00
និការ ២ និការ	o 🔭 00
ត្វង៏ ០០០	ត្តប
្គ កោត់ កោត់	ត្តប ញូ ត្បូស
ជា ខ្មា	೦೦೦೦
45 ពោឌិ៍ កោឌិ៍	0000
0 0 WO	០០០០០ិង
ල <i>ැ</i>	<i>a</i>
^{១៥} កោនី កោន៍	000

ម្រោះ ទេស ក្លី ០០០០០ ១០០០០០០០ ក្សាញ្ ស្អ្ ចន្ទ្រ សេន ដៅន៍ ត ទ្រុះ កម្រតាស៍ អញ្ជាំ ទេស ក្សាញ្ ស្អ្ ១០០០០០០០ ក្សាញ្ ស្អ្ ចង្គ្រះសេន ដៅន៍ ត ទ្រុះ ១០ កម្រតាស៍ អញ្ជាំ ១០០០ នៅ អ្នកតែនិទស្គ និ អំវិ លាស់ ទ្រុំ០ ១ ឯកវិធនិទេយ ០ ត នាំ ០០០០ ១ ប់ នោស ប់ដុះ ទ្រុះ កម្រតាស៍ អញ្ជាំ ០០ និ ត នា០០០០

		त म	
	n 0000	វ៉ា កo	n 00
5 5	កោន់	०त र्ह	ಶಾದ್ದ ಹೊಂ
	กุ ๐๐กิ	0 000%	हो महिं
	កុ ០ ខំ ក	កុ សម្រំបុ	មិត្រគណ
	n n0900	កោខ៍ កទ្តិ ច័	កុ អសា០
			0 00

• ប្រេ ជំនាញ ០០០០ថ ទង់ ក្តេញ ប្រុក្ក ពួកន្លះ ដុំ៖ ០០ គិ ប្រេ ជំនាញ ប្រោង អំពុង មាលី ៥ ។ គិ បនេះ ក្ខិ ទង់ ០០០០ ១០០០០ញ តែ ដ្រះ កម្រាង អញ គ្រី គង្នេសវាយណ ។

Line 1:

a. With the -cattalīśa- of the year number cf. -cattvāliṃśa-in K.138: 1 and -catvāriṅśa- in K.688: 1.

Line 10:

lpha. The sxx at the end of the line is probably sare and a number.

Line 15:

a. Canka is most likely the heading for the six names that follow. Cf. line 44.

Line 28:

 α . Several individuals participate in or contribute to the event which the text is meant to record. One is the Lord Bhāskara-pāla in line 2. Another is the Lord Siddhigaṇa mentioned here. Others are the $klo\tilde{n}$ 'me candrasena (presumably Candrasena's mother, a $klo\tilde{n}$) in line 49, the Lord Candrasena (the $mrata\tilde{n}$) in line 50, and the unidentifiable xxxxp and $klo\tilde{n}$ Prak in line 60.

Line 50:

- lpha. The mratan must be Candrasena himself, on whose behalf his mother makes her endowment.
- b. I have supplied $klo\tilde{n}$ 'me for the three-place lacuna which the text (C II: 147) has before the full stop.

Line 53:

a. GC (C II: 148) notes that the last six lines of the inscrip-

tion are mutilated. Instead of translating them, he summarizes their general purport.

Line 61:

- lpha. I have supplied 'amrun' to fill a three-place lacuna.
- b. The nine-place lacuna may stand for sre 'amnoy $klo(\tilde{n})$.

Date: Saka 703 (A.D. 781).

Name: Lobaek Srot Piédroit.

Source: C II: 93.

Plate: *IC* II: 48.

Provenance: Kratié province.

The text comprises twenty-nine lines of which the first nine are in Sanskrit.

The inscription is engraved on a sandstone piédroit, 146 centimeters high, found in 1905 in the ruins of Lobaek Srot, a sanctuary about forty kilometers northeast of Kratié.

The purpose of the inscription is to commemorate slaves, lands and cattle assigned to the service of a deity known by the name of SrT Siddhesvara.

1	⁹⁰ អ្នក បំ ទេ កំលុង ដៃ ៖	twn	
	000000	0000 £\$]	00 m
	00000	កេះតា	ក្នុង
	0 00 rm 000rej	ដេង	
5	0000000	000000	កន្ទុច ជំងល់
		ណ្ឌ	र्ध ०९
	ប់ ខែ កុំលុង ក្រិ៖ ជ័ត		
	0000 ยตาณ์	កញ្ចូង	កញ្ជា
	ក្សុ នាត្រីយ	កពាស់ ទទិប យទិប	ក់ន្ម្រប៊
10	ដយ៖ទាន់	nures	សង្កាទី
	ស្ស្រក្យូប៊	ដឯល	កគ្រុក
	ត្ បាប	១៦ ១៥ ទុស្តិ	<i>លៀ</i> ខេដ្ឋ
	របុត00	ត្ តប៊	កន្ទស់ អ
	o s fin	សំអ ប៊	£ល្វៀ
15	Act.	દાદ્યું દિક્કે	៧ ជីមារា
	យូធិកា	ម្យុ កញ្ហ	° 59
		के पर) කට ශ්
		សេខាល ប់ ខែ កំលុង ត គ្រំ ៖	
	^{១៨} ដ្ឋូក ត្យា	รเขา	
20	ភេច ចិ ម្ស៊ីលី	ह _{िय} ी	ក ខញ្ជូង
	តិនយា <i>ក</i> ខ	00	हम्मा हे हैं
	000 ព ្រី	9 € 0 9 	មាខក្កស្ល
	សហិតង្វ ទ	អា ក្រមព្វល	មានកូត្បូ តំន
		ធំឃឹ នោ	र्ख ० ९

2 5	รัส	
កន អត	म क्रुण	દકું દૂધિજ્
o ब्रें फ	เม กูญั เม กูญั	चित्री हैं इ न भी म
កា ទំលិ	ល់ ខេង	វ័ វ ទ គ
ษิตา	ត្រូវ	
3 0		ហ៊្ហា
		rម ភ៍ ៩
ន ប្រ ន	al	
ខ្សាក់ ខេញ្គ់	ឃោ	
ŋĸ		मुंद्र हिंदी
3 5	៊ី ត	
23 F C C C C C C C C C C C C C C C C C C		ម្ចេ អាទិត្យធម្មិ
េអ្		ប់នានី
កេះដាំ		ឌ ជីមខ
		ចិណ្ឌ ជ័ត ខាំ
40 ^{២៣} ដ្ឋាក់ ក្រុះ ហិញ្ ទាំ	ហោ	
ភេខិទតិ	កេះខ្សា	8 g 3 gg
	ទ័ ត	
កំបង់	ម្សា កំបង់	ម្រី ជិវិម
នុ ប្រេ នុ ជ័ប្ ក តេវា 🤎		
us ខ្មោក ថ្លិង ក្រោល	ะ เ	
ए ध्रु हे मु	ក្នុស៊	न विन्त
	ដី ត	
សិទ ី		ជ្ <u>ព</u> ា គ្

នុ ព្រេ នុ ខ័ប្ ក កោំ 🤏

50 ខ្នាក់ អញ្ជុំ rw1 វិទិត្ត០០០ ទីទីឥ ทิริสษ์ ្ឋាន្ទ ២៦ ត្តច ថ្ងិច័ ០ពិត កេខវាំ កឥឡាហ៍ ចិណ្ឌ ឃោ ៩ **ត័**ត 5 5 ម្សា កុំទ្ំហ៊ ទេហ៍ ស្រល់ សេទ ម្ស ជញ្វាល<u>ី</u> ចាំ ញៅ ក្រលា ម្រេក្ត 0000 H3 ស្រចិត ភាគ្យ ៥ម៉ូន៊ី ២ ត្សត់ ल ०० वर्षे पूर्व 60 र्थ ०९ ०८ म प्रास्थ

The text is dated in the fourth strophe (lines 8 and 9) of the Sanskrit portion.

Line 1:

a. With 'nakk pamre kamlun vrah compare lines 7 and 18.

Line 7:

a. I have supplied tai to fill two spaces of a six-place lacuna between vrah and $-mah\bar{a}sa$ in the next line.

Line 12:

 α . GC (C II: 93) supplies the 'me before tkep.

Line 18:

 α . I have supplied the 2-20.

Line 54:

a. I have supplied the 9.

Line 55:

 α . I have supplied the tai.

Line 61:

 α . For a four-place lacuna following $sav\bar{a}la$ I have supplied 3-20-10-4. This figure comprises the 32 at Tmo Yol, the 9 at Jvor, the 6 at Vrah Hiñ Dām, the 6 at Cdin Kryel, and the 21 at 'Anjam.